

Maa-aines- ja ympäristölupapäätös maa-ainesten ottamiseen, maisemointiin sekä murskaukseen kiinteistölle Jukkola 851-410-20-29, Morenia Oy, Laivakangas, Tornio

Asia Maa-aineslain (555/1981) 4 §:n sekä ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n mukainen päätös lupahakemuksesta, joka koskee 60 000 k-m³:n maa-aineksen ottamista, maisemointitoimia sekä murskausta viiden vuoden aikana. Maa-ainesten ottamisalue on noin 4 hehtaaria ja maisemoitava alue on noin 11 hehtaarin alue. Päätös sisältää myös ratkaisun ympäristönsuojelulain 199 §:n ja maa-aineslain 21 §:n mukaisesta hakemuksesta toiminnan aloittamisesta ennen lupapäätöksen voimaantuloa.

Hakija Morenia Oy
Automaatitietie 1, 90460 Oulunsalo
Y-tunnus: 3169375-1

Yhteyshenkilö: Jani Harjula puh. 040 350 6375

Luvan hakemisen peruste

Maa-aineslain (555/1981) 4 §:n mukaan maa-ainesten ottamiseen ja ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava lupa. Ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 alakohdan e mukaan sellainen tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä murskaamo, jonka toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää.

Maa-aineslain 4 a §:n ja ympäristönsuojelulain 47 a §:n mukaan maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Lupaviranomaisen toimivalta

Toimivaltainen viranomainen on maa-aineslain (555/1981) 7 §:n, ympäristönsuojelulain (527/2014) 34 § 2 momentin ja valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 2 §:n 6 b mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, jona Tornion kaupungissa toimii Meri-Lapin ympäristölautakunta.

Asian vireilletulo

Maa-aines- ja ympäristöluvan yhteiskäsittelyhakemus Jukkolan alueelle on saapunut Meri-Lapin ympäristölautakunnalle 1.7.2021, jolloin se on tullut viireille. Hakemusta on täydennetty 5.7.2022, 13.11.2024, joista viimeisin täydennys on tehty 15.4.2025.

Toiminta-alueen sijainti

Toiminta-alue sijaitsee Laivakankaan pohjoisosissa Tornion kaupungin alueella kiinteistöllä Jukkola 851-410-20-29, joka sijaitsee noin 15 kilometriä Tornion keskustasta itään. Alueelle kuljetaan Santamäentietä pitkin. Hakija omistaa kiinteistön.

Toimintaa koskevat luvat ja alueen kaavoitus

Kiinteistöllä Jukkola 851-410-20-29 ei ole tällä hetkellä voimassa olevia lupia. Kiinteistöllä on Tornion, Keminmaan ja Tervolan ympäristölautakunnan myöntämä maa-aineslupa (21.6.2011 § 76), jonka voimassaolo on päättynyt 30.6.2021. Samalla kiinteistöllä on ollut myös Tornion kaupungin ympäristölautakunnan ympäristölupa (Ympäristölupapäätös 3/2007) kiviaineksen murskaukseen ja varastointiin, jonka voimassaolo on päättynyt 30.6.2016.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa alue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) sekä tärkeälle tai vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Olemassa oleva ottoalue on osoitettu maa-ainesten ottokohteena (EO 2590, Laivakangas). Tornion yleiskaavassa alue sijaitsee maa-ainestenottoalueella (EO) sekä pv-2 alueella (vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue II-luokka). Lisäksi lähellä aluetta on suojeltujen tai silmälläpidettävien kasvien esiintymäalue (SL) ja suojeltavia muinaisjäänneksiä (sm). Alueella ei ole asemakaavaa.

Toiminta-alueen ympäristö

Hakemuksen mukaisella alueella on aiemmin ollut maa-ainesten ottamistoimintaa. Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu Laivakankaan (1285110) pohjavesialueelle. Muodostuma on tasalakinen deltamainen reunamuodostuma, joka kohoaa korkeimmillaan noin 10-15 metriä ympäristöstään. Muodostuman pohjoisosa on ainekseltaan soravaltainen ja eteläosa hiekkavaltainen, ja pohjaveden päävirtaussuunta on kaakosta luoteeseen. Pohjavesialueella on tehty useita pohjavesiselvityksiä ja alueella on seitsemän tutkittua vedenottamonpaikkaa, ja suunniteltu ottamisalue sijaitsee edellä mainittujen tutkittujen vedenottamonpaikkojen arvioidulla lähisuojavyöhykkeellä.

Hakemuksen suunnitelma-alue ei sijoitu luonnonsuojelualueelle, luonnonsuojeluohjelmien alueelle, Natura 2000 -verkoston alueelle tai sellaisten läheisyyteen. Laivakankaalla hakemusalueen lähialueilla sijaitsee useita törmäpääskyn pesäkolonioita, ja osa niistä oli käytössä viime vuosina. Hakemusalueella on havaittu myös useita muita mahdollisesti pesiviä lintulajeja, joista osa pesii maassa avoimessa maastossa. Laivakankaan alueella on myös tehty havaintoja uhanalaisesta paahdeympäristön eliölajista sekä suojeltavasta kasvilajista. Lähin valtakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma on drumliini Käärme kangas-Viitakangas (MOR-Y13-001), noin 1,8 kilometrin päässä hankealueesta itään.

Suunnitelma-alueesta noin 1,1 kilometrin päässä koilliseen sijaitsee Laivakankaan ampumarata. Lähin asutus on noin 600 metrin päässä ottoalueesta kaakkoon ja lounaaseen. Toiminta-alueen läpi kulkee moottorikelkkailureitti

(Y2003-22991), joka on siirretty ottotoiminnan ajaksi, ja palautuu toiminnan loputtua rasiskeen mukaiselle paikalle.

Toiminnan kuvaus

Morenia Oy hakee lupaa alueen maisemointitöihin sekä hiekan ja soran ottamiselle noin 21,6 hehtaarin suuruiselta alueelta. Hiekkaa ja soraa otettaisiin viiden (5) vuoden aikana 60 000 m³. Otettavaa maa-ainesta hyödynnetään alueen maisemoinnissa sekä maanrakennuskohteissa. Hakemuksessa toiminta-alue on jaettu kahteen eri osa-alueeseen, jotka ovat maisemointialue I ja maisemointi- ja ottamisalue II. Töitä alueella tekee ulkopuoliset urakoitsijat.

Maisemointialue I

Maisemointialueen I pinta-ala on 11 hehtaaria. Hakemuksen mukaan alue tullaan tasaamaan, luiskaamaan ja maisemoimaan vallitseviin ottotasoihin. Alueen täyttöissä ja peittämisessä käytetään alueen sisäisiä materiaaleja ja pintamoreeneja. Alueella I maan pinnan muotoilu suoritetaan vallitsevien tasojen mukaiseksi. Tarkemmat maisemointitoimet on esitetty kappaleessa "Maisemointi ja alueen jälkikäyttö", edempänä lupa-asiakirjassa.

Maisemointi- ja ottamisalue II

Maisemointi- ja ottamisalueen II pinta-ala on 4 hehtaaria. Ottamisalueella ottamistaso on alimmillaan +18-20 (N2000) tai 4-6 metriä pohjaveden pinnan yläpuolelle. Hakemuksen mukaan pohjaveden ylin korkeus on tasossa 13,99 (N2000). Ottamissuunnitelman mukainen alin ottamistaso on suunniteltu perustuen alueen maaperätutkimuksiin vuodelta 2005 ja pohjaveden pinnankorkeuden seurantatuloksiin. Hakemuksessa esitetään, että ottamisalueella on 4 pohjavesiputkea, ja niitä voidaan lisätä oton edetessä.

Alue II sijaitsee tutkittujen vedenottamonpaikkojen lähi- ja kaukosuojavyöhykkeillä. Hakemuksessa esitetään, että uudessa ottamistoiminnassa jätetään vähintään 4 metrin suojakerros pohjaveteen seuraavasti: lähisuojavyöhykkeen puoleisella alueella otto ulotetaan tasoon +20,0 (N2000), jolloin pohjaveteen jätetään 6 metrin suojakerros; reuna-alueella ottaminen voidaan ulottaa tasoon +18,0 (N2000), jolloin pohjaveteen jätetään 4 metrin suojakerros pohjaveteen. Pohjantasoa ei jäisi tasaiseksi, vaan kallistukset tehdään loivasti +18,0 - 20,0 (N2000).

Alueella II esitetään tehtäväksi ottamistoimintaa seuraavalla tavalla: aiempien lupien mukaiset syvemmät ottamisalueet voidaan jättää nykyiseen tasoon ja alueelta otetaan maa-ainesta käyttäen ylimpiä ottamistasoja. Luiskat muotoillaan noin 1:3 kaltevuuksin, alueen leikkaustaso on 0 - 5 metriä ja naapurikiinteistöihin jätetään koskemattomilta osin 10 metrin suojavyöhyke. Toiminnan aikaiset mahdolliset pystysuorat ottoalueen reunat suojataan tarvittaessa esimerkiksi maavalleilla tai varoituskylteillä, työmaa-alueella ulkopuolisten liikkumista estetään varoituskylteillä ja ottamisalueen rajat merkitään tarvittaessa paaluttamalla.

Maisemointi- ja ottamisalueelle II sijoittuvat kaikki ottamistoimintaan sijoittuvat toiminnot, kuten murskaus-, varastointi- ja tukitoiminta-alueet. Tukitoiminta-alueella tehdään tankkaukset ja pienet huoltotyöt. Hakemuksen mukaan alueelle II rakennetaan erillinen oma tankkaus- ja tukitoiminta-alue, johon toteutetaan

maaperän suojarakenne seuraavasti: tukitoiminta-alue perustetaan tasatulle maaperälle, ja sen pohjalle laitetaan suojamuovi (HDPE) ja sen päälle 20-30 cm:n paksuinen rikkoontumisen estävä suojakerros. Suojakerros tehdään pienirakeisesta maa-aineksesta, ja suojamuovin reunat korotetaan. Alue tehdään tasatulle maalle, ympäristöään korkeammalle paikalle, jotta muualta tulevien valumisvesien tulo tukitoiminta-alueelle estetään.

Tankkausalueen kunto tarkastetaan säännöllisesti. Polttoainesäiliöitä sekä lastauskäytössä olevaa pyöräkuormajaa säilytetään tukitoiminta-alueella. Toiminta-alueen ulkopuolella ei alueella säilytetä polttoaineita tai öljytuotteita.

Tuotantojaksojen päätyttyä tukitoiminta-alue, polttoaineiden ja öljyjen käsittely-alue siivotaan ja toimitetaan tarpeen vaatiessa asianmukaiseen vastaanotto-paikkaan. Tukitoiminta-alue puretaan maisemoinnin yhteydessä. Tarkemmat maisemointitoimet on esitetty kappaleessa "Maisemointi ja alueen jälkikäyttö", edempänä lupa-asiakirjassa.

Murskaustoiminta

Toiminta koostuu soran ja hiekan ottamisesta, murskaamisesta sekä kuormamisesta ja kuljetuksesta. Kiviaines seulotaan tai välpätään, ja osa seulan/välpän yläpään sora-aineksista murskataan. Hakemuksessa esitetään, että mikäli alueella tehdään murskausta, murskauslaitos pyritään sijoittamaan lähisuojavyöhykkeen ulkopuolelle tai alueen II itäreunalle siten, että etäisyys tutkittuihin vedenottamopaikkoihin jää riittäväksi.

Murskauslaitoksena käytetään siirrettävää murskauslaitosta. Murskaus tehdään 2- tai tarvittaessa 3-vaiheisena, käyttäen esimurskainta, mahdollisesti välimurskainta ja jälkimurskaimia sekä seuloja ja kuljettimia. Murskaustoiminnassa käytetään tarpeen mukaan kaivin- tai pyöräkonetta sekä pyöräkuormajaa. Murskaustoiminnassa tarvittava sähkö tuotetaan aggregaatilla, jonka polttoaineena käytetään kevyttä polttoöljyä.

Toimintojen ajankohdat

Toiminta alueella ei ole jatkuvaa, vaan tuotantojaksoina kysynnän mukaan keskimäärin kerran vuodessa. Toimintajaksojen pituus on keskimäärin 1-4 viikkoa kerrallaan. Kuormaus- ja kuljetustoiminta painottuu pääosin kesäaikaan.

Murskausta tehdään keskimäärin 20 tuntia vuodessa ja kuormaamista ja kuljetusta 80 tuntia vuodessa. Maa-aineksen murskauksen toiminta-aika on arkipäivisin klo 7–22 välisenä aikana. Aineksia kuormataan ja kuljetetaan arkipäivisin ja lauantaisin klo 6–22 välisenä. Keskimääräisen laskennallisen liikennemäärän arvioidaan olevan noin 2-6 ajoneuvoa vuorokaudessa.

Raaka-aineet ja polttoaineet

Toiminta-alueella tuotetaan hiekka- ja soramursketuotteita keskimäärin 4 000 tonnia ja maksimissaan 12 000 tonnia vuodessa. Mursketuotteet varastoidaan tuotantoalueella, eli alueella II.

Kevyttä polttoöljyä kuluu keskimäärin 3 tonnia ja korkeintaan 12 tonnia vuodessa. Öljyä kuluu keskimäärin 100 litraa ja korkeintaan 300 litraa vuodessa.

Voiteluaineita kuluu keskimäärin 50 litraa ja korkeintaan 150 litraa vuodessa. Kevyt polttoöljy, muut öljyt ja voiteluaineet varastoidaan tukitoiminta-alueella. Polttoainesäiliöt ovat kaksoisvaipallisia tai valuma-altaallisia suojakontteja, jotka on varustettu ylitäytönestimillä. Öljysäiliöt ovat lukittavia ja kaksoispohjallisia.

Hakemuksessa ei ole esitetty arvioita toiminnan sähkönkulutuksesta, mutta tarvittava sähkö hankitaan aggregaatista.

Toiminnassa aiheutuu sekajätettä arviolta 40 kg vuodessa, vaarallista jätettä arviolta 40 kg vuodessa ja jäteöljyä arviolta 100 kg vuodessa. Jätejakeet säilytetään ja toimitetaan asianmukaiseen keräyspaikkaan. Hakemuksen mukaan toiminnassa ei synny jätevesiä. Työntekijöille on alueella joko polttava käymälä tai vesikäymälä, josta jätevedet johdetaan umpisäiliöön.

Kaivannaisjätteiden jätehuolto

Kaivannaisjätteiden jätehuoltosuunnitelman mukaan kaivannaisjätteitä syntyy arviolta 4010 m³-ktr. Pintamaita syntyy 3000 m³-ktr, jotka hyödynnetään alueen jälkihoidossa, kantoja ja hakkuutähteitä 10 m³-ktr, jotka toimitetaan energiakäyttöön sekä savea ja silttiä 1000 m³-ktr, jotka hyödynnetään alueen jälkihoidossa.

Pöly- ja melupäästöt

Toiminnasta aiheutuvaa pölyämistä voi aiheutua alueella tapahtuvasta liikenteestä, aggregaatista ja soran murskaamisesta. Pölyämistä voidaan ehkäistä kastelulla, johon tarvittava vesi otetaan alueen painanteista tai pintavesistä, mutta myös kaluston uusimisella ja riittäville huoltotoimilla. Murskauksessa syntyvän pölyn määrää vähennetään tarvittaessa kuljettimia peittämällä.

Murskaimen lähtömelutaso on noin 120–125 dB. Hakemuksessa on esitetty melutasot myös muille toiminnassa käytettäville laitteille: kaivinkone 115 dB, kuorma-auto 107 dB, peruutussummeri 105 dB ja pyöräkuormaaja 95 dB. Arvioitua tärinävaikutusta ei ole esitetty hakemuksessa. Murskeen varastokasoilla ja murskauslaitoksen sijoittamisella ottoalueen reunojen läheisyyteen voidaan ehkäistä melun leviämistä. Koneiden ja laitteiden suojauksista ja kunnosta huolehditaan ja näin ehkäistään melua.

Arvio toiminnan vaikutuksista ympäristöön

Melu-, pöly- eikä tärinämittauksia esitetä tehtäväksi, sillä hakemuksen mukaan pöly-, melu- ja tärinävaikutukset jäävät lähimmillä häiriintyvillä kiinteistöillä alle ohjearvojen, eikä toiminnan arvioida aiheuttavan merkittävää vaikutusta yleiseen viihtyvyyteen tai ihmisten terveyteen. Ilmaan johtuvista päästöistä ei hakemuksen mukaan ole haitallista vaikutusta ympäristölle.

Hakemuksessa arvioidaan, että toiminnasta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia alueen luonnonsuojeluarvoihin, rakennettuun ympäristöön tai vesistöihin. Ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia seurataan päivittäin ja niistä pidetään kirjaa.

Toiminta ei vaaranna alueen maaperää tai pohjaveden laatua, kun polttoaineiden käsittely järjestetään asianmukaisesti ja toimitaan huolellisesti. Alueella ei säilytetä polttoaineita toimintajaksojen ulkopuolella. Pohjaveden korkeutta ja

laatua on mahdollista seurata alueen pohjavesiputkista, joita ylläpidetään ja asennetaan uusien tarpeen mukaan.

Tiedot toiminnan tarkkailusta

Hakemuksessa esitetään toiminnan käyttötarkkailusta seuraavaa: koneita ja laitteita havainnoidaan silmämääräisesti jatkuvasti. Päästö- ja vaikutustarkkailuksi esitetään silmämääräisen tarkkailun lisäksi pohjavesiputkien tarkkailu, jota tehdään neljä kertaa vuodessa. Otetut vesinäytteet analysoidaan akkreditoidussa laboratorioissa ja tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Lisäksi, mikäli alueella tapahtuu polttoaine- tai öljypäästö, siitä ilmoitetaan viranomaisille.

Hakemuksessa esitetään, että alueella tehdään pohjaveden laadun tarkkailua, ja näytteistä analysoidaan happamuus, sähkönjohtavuus, kemiallinen hapenkulutus (CODMn), kokonaisfosfori, kokonaistyyppi ja ammoniumtyppi (NH₄-N). Mikäli alueella suoritetaan murskaustoimintaa, vesinäytteestä tutkitaan murskauksen jälkeen edellisten lisäksi öljyhiilivedyt (C₄-C₄₅, kevyet, keskiraskaat ja raskaat jakeet, määritysraja 50 µg/l). Vesinäytteet otetaan ottamis- ja maisemointialueen II tarkkailuputkesta. Ottamisen edetessä alueelle asennetaan tarvittaessa uusia pohjavesiputkia.

Tarkkailun yhteydessä tarkistetaan myös ottamistasot korkomerkkien tai mittalaitteiden avulla.

Maisemointi ja alueen jälkikäyttö

Hakemuksessa esitetään, että jälkihoitoa suunnitellaan tehtäväksi Lapin ELY-keskuksen lausuntojen ja ohjeiden mukaisesti.

Maisemointialue I

Hakemuksessa esitetään maisemointi alueella I toteutettavaksi vallitsevien otopatasojen mukaan. Alueen pohja tasataan, muotoillaan ja reunat luiskataan kaltevuuteen 1:3 tai loivemmin. Pohjalle ja luiskiin levitetään 10 – 15 cm paksuinen humuskerros alueen läjitetyistä pintamaista ja alueen annetaan taimettua luontaisesti. Taimettumista voidaan edistää täydennysistutuksilla. Alueen I maisemointityöt tehdään niin, että tuloksena on luonteva ja moni-ilmeinen alue, joka palautuu metsätalouskäyttöön.

Hakemuksen mukaan mahdolliset törmäpääskyalueet rauhoitetaan ja jätetään koskemattomiksi, tai jälkihoitaa siten, että lajille soveltuvat pystysuorat rintaaukset ja kasat voivat jäädä jyrkemmäksi kuin 1:3. Pesätörmien edusta voidaan jättää istuttamatta. Törmäpääskylle sopivia paikkoja näyttävät Laivankankaalla olleen idän ja lännen puoleiset seinämät, mutta näitä ei ole hakemuksessa eritelty tai selvitetty enempää. Hakemuksessa esitetään esimerkinomaisesti, että paahdelajiston säilymistä voidaan tukea jättämällä ja muotoilemalla pintarakenteista etelään viettäviä rinteitä, jotka tulee jättää metsittämättä ja hiekkapinnalle. Niittykasvilajien runsastumista voidaan tukea siemenkylvöillä, jotka kerätään lähialueen niittylajistosta.

Maisemointi- ja ottamisalue II

Hakemuksessa esitetään maisemointi tehtäväksi alueella II seuraavasti: ottamistoiminnan päätyttyä alueesta muodostuu tasainen alue, jonka reunat muotoillaan ja luiskataan soveltuvasti 1:3 kaltevuuksiin. Pohjalle ja luiskiin levitetään 10 – 15 cm paksuinen humuskerros alueen läjitetyistä pintamaista ja alueen annetaan taimettua luontaisesti. Taimettumista voidaan edistää täydennysistutuksilla. Mikäli pintamaita ei ole tarpeeksi pohjatasolle levitettäväksi, tehdään istutukset osittain suoraan hiekkapohjalle, jolloin käytetään sopivan ikäisiä taimia. Alueen II maisemointityöt tehdään niin, että tuloksena on luonteva ja moni-ilmeinen alue, joka palautuu metsätalouskäyttöön. Hakemuksessa on esitetty törmäpääskyjen ja paahdelajiston elinympäristöjen säilymiseksi samat seikat, kuten maisemointialue I osalta.

Lupa aloittaa toiminta muutoksenhausta huolimatta

Luvanhakija hakee lupaa jatkaa ottamis- ja maisemointitoimintaa ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Perusteluiksi annetaan tuotannolliset ja taloudelliset perusteet, sillä ottoalue on vanhaa käytössä olevaa maa-ainesten ottoaluetta, eikä hakemuksen perusteella toiminnan jatkamisella aiheuteta merkittävää muutosta tai ylipäänsä haittaa alueelle. Lisäksi hakemusta perustellaan nopealla toiminnan jatkamisella, mikä edesauttaa jälkihoitotöiden loppuunsaattamista ja toiminnan loppumista Laivakankaan alueella.

Lupahakemuksen käsittelyLupahakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksen vireillä olosta on tiedotettu kuuluttamalla Tornion kaupungin verkkosivuilla 12.8.-18.9.2025. Asiakirjat ovat olleet saatavilla myös Meri-Lapin ympäristöpalvelujen toimistossa. Hakemuksen vireilläolosta on ilmoitettu Lounais-Lappi -lehdessä 20.8.2025.

Hakemuksesta on ilmoitettu kirjallisesti suunnitellun ottamisalueen naapuritilojen maanomistajille. Hakemuksesta on pyydetty lausunnot Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnalta, Tornionlaakson museolta sekä Lapin ELY-keskukselta.

Muistutukset ja lausunnot

Hakemuksesta on annettu määräaikaan mennessä kolme lausuntoa.

Lapin ELY-keskus on antanut hakemuksesta useita lausuntoja, joista 30.1.2025 annetussa lausunnossa on eritelty tietoja Laivakankaan pohjavesialueesta sekä luonnonsuojelusta. Viimeisimmässä lausunnossaan 26.5.2025 Lapin ELY-keskus toteaa seuraavaa:

” ... Suunniteltu ottamistoiminta sijoittuu Laivakankaan 2-luokan pohjavesialueelle, vedenottamopaikkojen arvioidulle lähisuojavaiketyöhykkeelle. Suunniteltu soranotto toiminta sijoittuu pohjavesialueen keskiosaan, pohjaveden varsinaiselle muodostumisalueelle vanhan ottoalueen yhteyteen. Suunniteltu ottaminen sijoittuu lisäksi Laivakankaan arvokkaan harjuaalueen välittömään läheisyyteen, mutta ottotoimintaa ei hakemuksen perusteella uloteta kyseiselle harjuaalueelle.

Lapin ELY-keskus toteaa, että valtakunnallisen ohjeistuksen perusteella vedenottamon tai tutkitun vedenottamopaikan lähisuojavyöhykkeelle ei tule kohdistaa uutta maa-ainesten ottotoimintaa, ja katsoo, että alueella on siten mahdollista toteuttaa vain vanhan ottoalueen jälkihoitoon ja maisemointiin tähtäävää lyhytaikaista maa-ainesten ottamista eli ns. maisemointiottoa.

Lapin ELY-keskus katsoo, että kyseessä oleva ottamisalue on tarpeen jälkihoitaa. Alue sijaitsee lähellä tutkittuja vedenottamonpaikkoja, joten jälkihoidon avulla vähennetään esimerkiksi ottamistoiminnan haitallisia vaikutuksia pohjaveteen ja sopeutetaan alue ympäröivään luontoon.

ELY-keskus katsoo, että alueen lopulliseen jälkihoitamiseen tähtäävään ottamistoimintaan viiden vuoden aikana ei tarvita vesilain mukaista lupaa.

ELY-keskus katsoo, että täydennetyssä hakemuksessa (15.4.2025) on päivitetty ja tarkennettu ELY-keskuksen aiemmassa lausunnossa edellyttämiä asioita, kuten alueelle jätettävää suojakerrospaksuutta, ottamisaikaa, tarkkailua sekä maisemointitoimenpiteitä.

Lupaharkinnassa tulee huomioida ELY-keskuksen aiemmassa lausunnossa (30.1.2025) sekä edellä ja seuraavassa esitetyt asiat:

Ottamistoiminta ja suojakerrospaksuudet

Hakemuksessa on esitetty, että alueen alin ottamistaso nousee alueen itäreunan +18,0 metrin tasosta länsiosan +20,0 metrin tasoon, jolloin pohjaveden pinnan päälle jätettävä suojakerros vaihettuu loivasti neljästä (4) metristä kuuteen (6) metriin. ELY-keskus katsoo, että näin toteutettuna voidaan varmistua siitä, että pohjaveden pinnan päälle jätetään riittävän vahvuinen suojakerros, mutta samalla kuitenkin mahdollistetaan jälkihoidon toteuttaminen luonnollisiin maastonmuotoihin sopeutuvasti.

ELY-keskus katsoo, että pohjavesialueella toimittaessa on noudatettava erityistä huolellisuutta. Ottoalueen korot tulee merkitä alueelle näkyvästi ja riittävän tiheästi, jotta alinta ottotasoa ei aliteta missään tilanteessa ja että pohjaveden pinnan päälle jää aina riittävä suojakerros koskemattomaa maa-ainesta. Korot tulee myös tarkistaa riittävän usein, ja korkotasojen mittauksesta tulee pitää työmaapäiväkirjaa.

Toiminnassa tulee myös huolehtia siitä, ettei maaperään ja pohjaveteen pääse polttoainepäästöjä. Mahdolliset päästöt on välittömästi ilmoitettava valvovalle viranomaiselle. Pohjavesialueella ei myöskään tule säilyttää poltto- ja voiteluaineita, eikä koneita tule huoltaa tai tankata ottamisalueella. Alueella ei myöskään tule säilyttää työkoneita. Lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että pölyämisen ehkäisyyn ei tule pohjavesialueella käyttää suolaamista.

Jätteiden, ylijäämämassojen ym. sijoittaminen ottamisalueelle ei ole sallittua, eikä pohjavesialueelle tule varastoida muualta tuotua kiviainesta, kuten kalliomursketta.

ELY-keskus myös muistuttaa, että kaikkien jätevesien imeyttäminen maaperään on luokitellulla pohjavesialueella kielletty.

Murskaus

Lapin ELY-keskus katsoo, että pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttava murskaustoiminta tulisi aina ensisijaisesti sijoittaa pohjavesialueen ulkopuolelle. Mikäli murskaustoiminnan sijoittaminen pohjavesialueen ulkopuolelle ei ole mahdollista, tulee

pohjaveden suojaustoimenpiteet toteuttaa erityisen laadukkaasti. Ympäristönsuojelulain mukainen pohjaveden pilaamiskielto (YSL 17 §) on ehdoton.

Hakemuksen perusteella murskaustoiminta ja tukitoimintoalue on pyritty sijoittamaan mahdollisimman etäälle pohjavesialueen tutkituista vedenottamonpaikoista ja aivan arvioidun lähisuojavaivähykkeen reunalle tai sen ulkopuolelle. ELY-keskus katsoo, että murskaustoiminta voi olla mahdollista järjestää suunnitellulla tavalla, mutta muistuttaa, että myös murskaustoiminta on sijoitettava suojatulle alueelle.

Seuraavassa on esitetty yleisiä periaatteita murskaustoiminnan järjestämiselle:

ELY-keskus korostaa huolellista toimintakulttuuria. Öljyjen tai muiden vaarallisten aineiden pääsy maaperään ja pohjaveteen tulee estää. Suojausratkaisujen tulee olla tiiviitä (esimerkiksi HDPE-kalvo) ja öljyjä kestäviä. Suojausratkaisun tekniset ominaisuudet tulee yksilöidä.

Rakennettava suoja-alue tulee toteuttaa siten, ettei sinne pääse virtaamaan ympäristön hulevesiä. Tiiviille alustoille kertyvän veden hallinta tulee suunnitella siten, että vedet eivät pääse missään tilanteessa tulvimaan yli. Tässä yhteydessä erityistä huomiota tulee kiinnittää suojausrakenteen reunavallien riittävään korkeuteen ja toimivuuteen. Suoja-altaaseen kertyviä vesiä ei pohjavesialueella voida imeyttää maaperään (YSL 17 §).

Suojaukseen liittyvät rakenteet on esitettävä valvovalle viranomaiselle ennen käyttöönottoa, ja valvovan viranomaisen on hyväksyttävä niiden käyttöönotto.

Ympäristöön päässeet polttoaineet ja ympäristölle vaaralliset aineet on heti kerättävä talteen. Toiminnanharjoittajalla tulee olla esitettynä säilytyspaikka öljyiselle maa-aineksellä. Toiminnasta ei saa aiheutua epäsiisteyttä. Jätteitä ei saa polttaa tai haudata. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi. Alueella ei myöskään tule varastoida ongelmajätteitä.

Toimintajaksojen päätyttyä alue on siistittävä ja alueelta on poistettava koneet ja laitteet. Mikäli alueella havaitaan öljyä, tulee suoja-alueen massat vaihtaa puhtaisiin. Mahdolliset päästöt on ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Toiminnan päättyessä suoja-alue tulee jälkihoitaa siten, että suojarakenteet puretaan ja alue palautetaan metsämaaksi. Mahdolliset pilaantuneet maat tulee toimittaa käsittelyyn.

ELY-keskus myös muistuttaa, että pohjavesialueella voidaan murskata vain samalta pohjavesialueelta peräisin olevaa kiviainesta. Muualta tuotua ainesta ei pohjavesialueella saa varastoida tai murskata. Lisäksi jätemateriaalin murskaaminen ja varastointi on pohjavesialueella kielletty.

Tarkkailu

Täydennetyssä hakemuksessa on esitetty pohjavesivaikutusten tarkkailemiseksi pohjaveden pinnantason mittausta 4 kertaa vuodessa alueella sijaitsevista havaintoputkista. Lisäksi pohjaveden laadun tutkimista on suunniteltu kerran vuodessa tehtäväksi varsinaisella ottoalueella sijaitsevasta havaintoputkesta (PVP4x). Vuosittain otettavasta vesinäytteistä esitetään tutkittavaksi pH, sähkönjohtavuus, kemiallinen hapenkulutus (CODMn), kokonaisfosfori, kokonaistyyppi ja ammoniumtyppi (NH₄-N). Mikäli alueella suoritetaan murskaustoimintaa, tutkitaan murskauksen jälkeen myös öljyhiilivedyt (C4-C45, kevyet, keskiraskaat ja raskaat jakeet, määräysraja 50 µg/l). Ottamistoiminnan edetessä alueelle asennetaan tarvittaessa uusia pohjavesiputkia, jotta voidaan varmistua riittävästä suojakerrospaksuudesta.

Lapin ELY-keskus katsoo, että täydennetyssä hakemuksessa esitettyä pohjaveden pinnantason tarkkailua voidaan pitää riittävänä. ELY-keskus kuitenkin katsoo, että laadun osalta öljyhiilivetyjakeet tulisi määrittää vuosittain, ja lisäksi yleisen käytännön mukaan näytteistä määritetään myös lämpötila, haju, sameus, väri, happi (mg/l), rauta ja mangaani, sulfaatti, nitraatti ja kloridi.

ELY-keskus katsoo, että tarkkailuun kuuluvat toimenpiteet ja analyysit tulee yksilöidä mahdollisen yhteislupapäätöksen lupamääräyksissä.

Pohjavesinäytteenottoon sertifioidun tai pohjavesinäytteenottoon hyvin perehtyneen näytteenottajan tulee ottaa pohjavesinäytteet näytteenottovuosina kesäkuussa. Määrittämenetelmien tulee olla akkreditoituja tai menetelmien luotettavuus tulee osoittaa muulla tavalla. Näytteenoton yhteydessä tulee havainnoida pohjaveden pinnan taso. Pohjaveden laadun ja pintojen tarkkailutulokset tulee toimittaa valvojalle vuosittain sähköisesti. Määrittäytulosten lisäksi tarkkailuraportista tulee ilmetä näytteenottopäivämäärä, näytteenottaja, näytteenottotapa, määrittäksen tehnyt laboratorio, käytetyt menetelmät sekä niiden mittausepävarmuudet ja akkreditointi.

Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee huolehtia siitä, että alueella sijaitsevien tai alueelle asennettavien havaintoputkien putkikortit on toimitettu Lapin ELY-keskukselle havaintopaikan tallennusta varten, jotta määrittäykset tekevä laboratorio voi toimittaa tarkkailutulokset myös suoraan pohjavesitietojärjestelmään (Pisara/Povet). Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että laboratorio vie tulokset pohjavesitietojärjestelmään.

Jälkihoito ja maisemointi

Koska kyseessä on pohjavesialueelle sijoittuva toiminta, on jälkihoitotoissa oltava erityisen huolellinen. On tärkeää, että jälkihoito- ja maisemointitoita tehdään alueella otton edetessä vaihteittain. Jälkihoitotyöt tulee yksilöidä mahdollisessa lupapäätöksessä.

ELY-keskus katsoo, että päivitetyssä hakemuksessa on esitetty aiotut jälkihoito- ja maisemointitoimet aiempaa kattavammin. Maisemointitoimenpiteissä on huomioitu ELY-keskuksen aiemmassa lausunnossa esitetyt asiat mm. törmäpääskyjen pesinnän ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen osalta. Myös muualta tuotavien maa-ainesten käyttämistä jälkihoidossa aiotaan välttää.

ELY-keskus katsoo, että Laivakankaan alueella keskeinen jälkihoitotoimenpide on alueen metsittäminen alueelle tyypillisillä puuntaimilla niillä osin, joille ei aiota toteuttaa paahderinteitä tai jättää törmäpääskyjen pesintärinteiden eteen tarvittavia avoimia alueita.

ELY-keskus katsoo, että valvovalle viranomaiselle tulee esittää hyvissä ajoin ennen lupa-ajan päättymistä tarkempi suunnitelma alueen lopullisesta maisemoinnista, sillä alueen jälkihoitotyöt ja maisemointi tulee tehdä luvan voimassaoloaikana. Seuraavassa on esitetty yleisiä periaatteita maisemointi- ja jälkihoitotoimenpiteiden osalta:

Ottamisalue tulee jälkihoitaa välittömästi ottotoiminnan päätyttyä pohjaveden laadun turvaamiseksi. Pohjaveden suojelun kannalta on tärkeää, että asianmukaisin jälkihoitotoimenpitein alueelle aikaansaadaan otton päätyttyä mahdollisimman nopeasti uusi maannoskerros. Pintamateriaalina tulee ensisijaisesti käyttää alueen alkuperäistä pintakerrosta. Alkuperäisen pintakerroksen kangashumus ja sen alapuolella oleva rikastumiskerros tulisi kuoria ja varastoida erikseen ottamisalueen reunoille ennen toiminnan aloittamista. Pintamaat tulee levittää alueelle takaisin alkuperäisessä järjestyksessä. Kasvillisuuden ja pohjaveden kannalta paras tulos saavutetaan, kun maan ylin orgaanista ainesta sisältävä humuskerros (kuntta) voidaan irrottaa ja levittää takaisin

alueella laajoina mattoina. Pintamaiden varastointiaika tulisi olla mahdollisimman lyhyt, sillä pintakerroksen orgaaninen aines hajoaa nopeasti. Soveltuva varastointiaika on korkeintaan 2–3 vuotta.

ELY-keskus myös suosittelee, ettei alueelle tuoda ulkopuolisia maa-aineksia maisemointia varten. Mikäli pintamateriaalia on kuitenkin välttämätöntä tuoda alueelle ulkopuolelta, on siihen aina oltava lupaviranomaisen hyväksyntä, ja pintamateriaalina tulee käyttää ainoastaan puhtaita maa-aineksia, joista ei kulkeudu haitallisia aineita pohjaveteen. Toiminnanharjoittajan tulee pyydettäessä pystyä esittämään aineksen alkuperä sekä tutkimustulokset aineksen puhtaudesta.

Jälkihoitoa toteutettaessa tulee huolehtia siitä, ettei pohjavesialueella levitettävä pintamateriaali ole liian hienorakeista. Hienorakeinen maalaji vähentää pohjaveden muodostumista ja soveltuu huonosti kasvillisuuden kasvualustaksi. Myöskään karike ja kuorike eivät sovellu pohjavesialueella käytettäväksi.

Lupa-ajan päätyttyä ottamisalueella ei tule olla maa-ainesvarastokasoja lainkaan, sillä ne estävät jälkihoidon toteuttamisen. Tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee möyhiä ja pehmentää toiminnan loputtua, sillä tiivis maaperä läpäisee vettä huonosti ja vähentää siten muodostuvan pohjaveden määrää.

Lapin ELY-keskus suosittelee, että maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa käytetään päivitettyä maa-ainesopasta (Maa-ainesten ottaminen – opas ainesten kestävään käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30).

Johtopäätökset

Lapin ELY-keskus katsoo, että täydennetyssä hakemuksessa esitetty maa-ainesten ottaminen suunnitellulta alueelta voi olla mahdollista ilman, että hankkeesta aiheutuu maa-aineslain tai vesilain vastaisia vaikutuksia, mikäli lupaharkinnassa huomioidaan edellä esitetyt seikat.

ELY-keskus kuitenkin katsoo, että mikäli lupaviranominen myöntää nyt haettavalle toiminnalle luvan, on sillä saatettava loppuun kaikki hakemuksen mukaisten alueiden maisemointi- ja jälkihoitotyöt, eikä alueelle tule enää tämän jälkeen hakea tai myöntää uusia maa-aineslupia. ELY-keskus katsoo, että hakemuksen mukaisella alueella ei ole tämän jälkeen enää jatkossa edellytyksiä toiminnan jatkamiselle ilman maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia.

ELY-keskus korostaa ottamisen vaiheistamista ja huolellista toimintakulttuuria ja muistuttaa, että pohjavesialueiden suojelussa tulee huomioida nykyisten vedenottotarpeiden lisäksi myös mahdollisesti tulevat vedenottotarpeet pitkälle tulevaisuuteen, ja muistuttaa, että Laivakangas on Tornion tärkeimpiä vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita. ELY-keskus myös muistuttaa, että toiminnanharjoittaja on aina vesilain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin. ...”

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta toteaa lausunnossaan 9.9.2025 seuraa-

vaa:
 ”... Laivakangas on Tornion tärkeimpiä talousvedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita. Toiminta-alue on 2-luokan pohjaveden muodostumisalueella, joten muistutetaan, että pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton. Toiminnassa tulee kiinnittää huomiota kiviaineksen ottosyvyyteen ja pohjaveden kulkusuuntiin.

Lisäksi soran ja hiekan ottaminen ja alueen kuivatus / maisemointi voivat muuttaa ympäristön pohjaveden pinnankorkeutta ja aiheuttaa pohjaveden sameutumista. Edellä

mainittujen vaikutusten vuoksi järjestelmällinen ja vaihteellinen jälkihoito otton edetessä on erityisen tärkeää.

Maa-aineksen ottamisesta, murskauksesta ja oheistoiminnoista (ml. liikenne) aiheutuu aina pölyämistä sekä melua. Hakemuksessa on esitetty pölyämistä ja melua vähentäviä keinoja. Toiminnan aikana tulee kiinnittää huomiota käytettävän tien mahdolliseen pölyämisen aiheuttamaan haittaan ja tien kasteluun pölyhaitan vähentämiseksi. Suo-laamista ei pohjavesialueella tai sen välittömässä läheisyydessä tule tehdä. Esitetyistä toiminta-ajosta kannattaa pitää kiinni, jotta ympäristöön ei kohdistu kohtuutonta melu-haittaa. Polttoaineen tankkauksessa tulee noudattaa erityistä varovaisuutta, jotta haitta-aineita ei pääse maaperään ja kulkeudu talousvetenä käytettävään pohjaveteen.

Terveystensuojelun periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy (terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §). ”

Tornionlaakson museo toteaa lausunnossaan 18.9.2025 seuraavaa:

”... Suunnitellun louhinnan kohteena oleva alue sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) ja Tornion yleiskaava 2021 (2009) alueille. Alueella ei ole tarkempaa kaavaa. Lupahakemuksen kohteena oleva alue sijoittuu maakuntakaavassa Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) sekä Tärkeälle tai vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueelle. Olemassa oleva ottoalue on osoitettu Maa-ainesten ottokohteena (EO 2590, Laivakangas).

Yleiskaavassa Laivakankaan alue on osoitettu merkinnällä Maa-ainesten ottoalue (EO) sekä Vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (pv-2). Laivajärven kyläalue on osoitettu yleiskaavassa Kehitettäväksi kyläalueeksi (AT-2).

Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde (RKY2009) on Pohjanmaan rantatie Laivakankaan ja -järven eteläpuolella. Lähin maakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön alue on Kemijoen ranta-asutus, Kemijoki-varressa. Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue (MAMA2016) on Liakanjokivarsi reilun 15 kilometrin päässä luoteessa. Lähin paikallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö sijaitsee hakealueen itäpuolella Laivajärvellä. Kylä on osoitettu Tornion yleiskaavassa Paikallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (sk/p).

Ottoalueen välittömään läheisyyteen on osoitettu Suojeltavia muinaisjäännöksiä (sm), joiden kaavamääräyksen mukaan Alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettu kiinteä muinaisjäänköskohde tai alue. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on neuvoteltava museoviraston kanssa. Kohteet on luetteloitu yleiskaavaselvityksen liitteessä.

Suunnittelualue on maankäyttöhistorialtaan entistä suo- ja metsätalousaluetta, jolla ei tiettävästi ole olemassa olevaa rakennuskantaa. Ottamistoiminta Jukkolan kiinteistöllä on alkanut ilmeisesti 1980-luvulla, ja ottoalueet jatkuvat kiinteistön pohjois- ja eteläpuolilla. Koko Laivakankaan alueella ottotoiminta on aloitettu 1900-luvun alkupuoliskolla. Lähimmät asuinrakennukset ovat hankealueen kaakkoispuolella reilun 150

metrin etäisyydellä kiinteistön Jukkola rajasta. Tällä hetkellä suunnittelualueen ja asutuksen välillä on voimajohtokäytävä sekä puutavaran varastointialuetta ja kapea kaisla metsätalouskäytössä olevaa metsää.

Ottamistoiminnan jatkumisella olemassa olevilla ottoalueilla ei oletettavasti ole merkittäviä vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön tai maisemaa. Alue kuitenkin sijaitsee hyvin lähellä asutusta, jolloin alueen maisemointiin sekä suojavyöhykkeen riittävyyteen asutuksen suuntaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Suunnittelualueen välittömään läheisyyteen suunnitellaan teollisen mittakaavan aurinkovoimalaa, jolla voi olla yhteisvaikutuksia tämän hankkeen kanssa kyläalueeseen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Maanotto-alueella, jota lupahakemus koskee, tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolain (295/1962) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Todennäköisyyttä uusien säilyneiden muinaisjäännösten löytymiselle on vähäinen, johtuen mittavasta maanmuokkauksesta alueella.

Laivajärven alue on arkeologiselta potentiaaliltaan korkea. Laivajärven pronssi- ja rautakauden kohteita (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 101235) on valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde (Vark-ID 101235), johon kuuluvat Rakanmäki (851010002), Lapinkula (1000000993) ja Susihaudanmäki (1000000994). Entisen Laivajärven ympäristössä sijaitsevat pronssi- ja rautakaudelle ajoittuvat asuinpaikat ja kivirakenteet muodostavat poikkeuksellisen näyttävän ja ominaisuuksiltaan harvinaisen kokonaisuuden. Näistä kohteista Susihaudanmäki sijoittuu maanottoalueelta noin 280 metrin päähän koilliseen.

Tornionlaakson museolla ei ole huomautettavaa esitettyyn lupahakemukseen. ”

Hakijan vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin

Morenia Oy on 30.10.2025 ilmoittanut, että sillä ei ole huomautettavaa lausunnoista.

Maastokäynti toiminta-alueella

Ympäristötarkastaja Mattila tutustui 17.9.2025 maa-aines- ja ympäristölupahakemusalueeseen maastossa hakijan edustajien kanssa. Tarkastuksella katselmoitiin erikseen maisemointialue I sekä maisemointi- ja ottamisalue II.

Maisemointialue I osalta todettiin seuraavaa: maisemoitava alue on laaja ja vaihteleva, esimerkiksi kaakkoisosissa on pintamaakasoja ja osittain luiskamattomia, jäkälää kasvavia rintoja; keskiosissa on oja, josta johtuu suovesiä viereiseltä suolta ja luoteiskulmassa on yksi melko jyrkkä seinämä. Maisemointialueella I on myös varastoituna kasoissa maa-ainesta. Nyt vireillä olevassa lupahakemuksessa kyseiselle alueelle on haettu lupaa maisemointiin, eikä maa-ainesten ottamiseen, joten todettiin, että varastoituja maa-aineksia ei tule viedä alueelta pois, vaan hyödyntää alueen maisemoinnissa. Maisemointialueella I oli varastoituna yksittäinen murskauslaitte, joka tulee viedä alueelta pois, sillä se voi aiheuttaa vaaraa alueen maaperälle ja pohjavedelle. Luvan hakijan edustajilla ei ollut esittää täydennyshakemusta 15.4.2025 tarkempia maisemointisuunnitelmia, esimerkiksi tarkkoja sijainteja törmäpääskylle jätettävistä seinämistä tai paahderinteistä.

Maisemointi- ja ottamisalueen II osalta todettiin seuraavaa: luoteiskulmassa on pintamaakasoja, ja ottamistoimintaa aloitettaisiin kolmion mallisen alueen länsi-luoteis-pohjoisosissa, sekä eteläkulmasta. Ottamistoiminta on suunniteltu tehtäväksi vaiheittain, ja alueella varastoitavia pintamaita voidaan hyödyntää maisemointiin. Alueella on varastossa kasoissa maa-ainesta, ja nämä voidaan viedä alueelta pois luvan voimassaolon aikana. Keskusteltiin pohjavesiputkien asentamisesta ja niiden ylläpitämisestä niin, että niistä on saatavilla pohjaveden pinnan taso jatkuvasti. Tarkastuksen aikana maisemointi- ja ottamisalueella II oleva pohjavesiputki ei ollut toimintakuntoinen, eli siitä ei ollut mahdollista mitata pohjaveden pintaa.

Ratkaisuosa

Viranomaisen ratkaisu

Meri-Lapin ympäristölautakunta on tutkinut hakemuksen ja myöntää Morenia Oy:lle hakemuksen ja alla esitettyjen lupamääräysten mukaisesti maa-ainelain 4 §:n mukaisen luvan maisemointiin ja maa-ainesten ottamiseen sekä ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan murskaukseen tilalle Jukola 851-410-20-29.

Toiminnalle myönnetään myös ympäristönsuojelulain 199 §:n ja maa-ainelain 21 §:n mukainen lupa aloittaa toiminta ennen päätöksen lainvoimaisuutta määrätyn vakuuden (63 000 euroa) asettamisen sekä aloituskatselmuksen jälkeen.

Ottamisalueelle tulee olla riidaton kulku.

Yhteislupa on voimassa viisi vuotta eli 31.12.2030 saakka. Toimintaa tulee harjoittaa hakemuksessa esitetyn mukaisesti sekä noudattaen seuraavia lupamääräyksiä siinäkin tapauksessa, että hakemuksessa esitetty olisi ristiriidassa lupamääräysten kanssa:

Lupamääräykset maa-ainesluvalle ja ympäristöluvalle

Maa-ainesten ottamistoiminta, alueen rajat ja alin ottotaso

1. Maa-ainesta saa ottaa vain maisemointi- ja ottamisalueelta II yhteensä 60 000 k-m³ viiden vuoden aikana. Maa-ainesten ottaminen tulee tapahtua suunnitelmapiirustusten mukaisesti ottamisalueen sisällä. Maisemointi- ja ottamisalueen II koko on yhteensä 4 hehtaaria, jonka sisään sijoittuu kaivualueen lisäksi myös maa-aineksen varastoalueet. (MAL 11 §)
2. Maisemointi- ja ottamisalueella II alin ottamistaso on tutkitun vedenottamon arvioidulla lähisuojavaikerykällä + 20 (N2000) kuitenkin siten, että ylimmän havaitun pohjaveden pinnan tason ja ottamisalueen pohjan väliin jää vähintään 6 metrin koskematon suojakerros. Alin ottamistaso on tutkitun vedenottamon arvioidulla kaukusuojavaikerykällä + 18 (N2000) kuitenkin siten, että ylimmän havaitun pohjaveden pinnan tason ja ottamisalueen pohjan väliin jää vähintään 4 metrin koskematon suojakerros.

Maisemointialueella I tulee ylimmän havaitun pohjaveden pinnantason ja maisemoitavan alueen pohjan väliin jäädä vähintään 2 metrin suojavyöhyke alueen edellisen luvan mukaisesti. Maisemointialueella I tulee tarvittaessa nostaa pohjan tasoa.

Suojakerrosvaatimus koskee myös orsivettä. Ottajalla tulee olla aina tiedossa hyväksytty ottamistaso. Alinta ottamistasoa ei saa alittaa. (MAL 11 §)

3. Sallitut ottamistasot ja ottamisalueen rajat on merkittävä selkeästi ja tarvittavan tiheästi näkyviin niin, että aluerajaus on maastossa selvästi havaittavissa. Merkinnot tulee olla käytettävissä koko ottamistoiminnan ajan. Mittaukset ja merkinnot tulee tehdä menetelmällä, jonka virhe on enintään 10 cm. Alinta ottamistasoa ei saa alittaa missään vaiheessa. Ottoalueen korot tulee tarkistaa riittävän usein ja korkotasojen mittauksesta tulee pitää työmaapäiväkirjaa. Ottoalueen korkomerkinnöistä tulee voida tarkistaa sekä valvoa ottamistoiminnan edistymistä ja suojakerrospaksuuden riittävyyttä. (MAL 11 §)
4. Maa-ainesten ottamisalue on järjestettävä siten, että alue on turvallinen siellä liikkujille ottamistoiminnan aikana. Jyrkät rinteet on suojattava siten, että putoamisvaaraa ei ole. Toiminnasta ei saa aiheutua haittaa yleiseen viihtyvyyteen tai ihmisten terveyteen. (MAL 11 §, TSL 2 §)
5. Toiminnasta ei saa aiheutua haittaa naapurituloille. Ottamisalueen ja naapurikiinteistöjen rajan väliin tulee jättää vähintään 10 metrin koskematon suojavyöhyke. (MAL 3, 11 §, NaapL 17 §)

Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelu

6. Alueella tapahtuva toiminta ei saa vaikuttaa lähialueiden ja toiminta-alueen luontoarvoihin. Mikäli luontovaikutuksia ilmenee, tulee toimintaa muuttaa siten, että vaikutukset estyvät. Toiminta ei saa laajentua Porojätkän suuntaan uhanalaisen, rauhoitetun, EU:n tiukkaa suojelua edellyttävän lajin esiintymän ja elinympäristön turvaamiseksi.

Hakemusalueen läheisyydessä on havaittu törmäpääskyn pesäkolonioita. Lisäksi hakemusalueella on havaittu muita pesiviä lintulajeja, jotka ovat luonnonsuojelulailla rauhoitettuja. Törmäpääskyn sekä muiden pesivien lintulajien pesinnän turvaamiseksi erityisen suurta melua aiheuttavat toimenpiteet tulee ajoittaa pesintäajan ulkopuolelle 1.5.-31.8. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa murskaaminen ja rikotus.

Törmäpääskyn pesintätörmät tulee jättää kaiken maahan kajoavan toiminnan ulkopuolelle. Pesäkolonioiden edusta tulee jättää avoimeksi eikä sinne tule kasata maa-aineksia tai istuttaa puustoa. Lisäksi lajin pesintäaikaisessa toiminnassa tulee jättää pesäkolonoihin riittävä suojaetäisyys. Säännöllisesti käytössä olevia pesäkolonioita ei saa hävittää myöskään pesimäajan ulkopuolella ilman valtion ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa siitä, tarvitseeko kolonian tuhoaminen luvan poiketa luonnonsuojelulain rauhoitussäädöksistä eikä ilman poikkeamislupaa, mikäli valtion

ympäristönsuojeluviranomainen lausunnossaan niin edellyttää. 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto, siihen saakka Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Hakemusalueella on havaittu [REDACTED]. Koska alalajin erottaminen laajoista [REDACTED] on haastavaa, tulee kaikki k [REDACTED] jättää toiminnan ulkopuolelle. Esiintymiä ei saa hävittää ilman ympäristöviranomaisen myöntämää poikkeamislupaa. 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto, siihen saakka Lapin ELY-keskus. (MAL 3 §, YSL 175 §, LSL 69, 70 §)

7. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäännös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä, otettava yhteyttä Tornionlaakson museoon. (MAL 3, 11 §, MML 14 §)

Aloituskatselmus

8. Luvanhaltijan on sovittava valvontaviranomaisen kanssa aloituskatselmuksen pitämisestä. Tarkastuspyyntö on tehtävä valvontaviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen aiottua tarkastusajankohtaa. Ottamistoimintaa tai maisemointitoimintaa ei saa aloittaa ennen kuin aloituskatselmus on pidetty. Tällöin tulee seuraavat toimenpiteet olla tehtyinä:

- a) ottamisalue merkittynä maastoon
- b) sallitut ottamistasot (N2000) merkittynä maisemointi- ja ottamisalueelle II korkeusmerkinnöin toiminnan aloittamiskohtiin
- c) alin sallittu pohjan taso (N2000) merkittynä maisemointialueella I korkeusmerkinnöin
- d) maisemointi- ja ottamisalueella II kaksi pohjavesiputkea asennettuna ja pohjaveden pinnan korkeus (N2000) mitattuna kahdesta eri sijainnista, joista toinen on tutkitun vedenottamon lähisuojavyöhykkeellä ja toinen kaukosuojavyöhykkeellä sekä näiden putkikortit, joissa maininta suojakerrospaksuudesta, toimitettuna valvontaviranomaiselle sekä Lapin ELY-keskukselle, 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto
- e) tukitoiminta-alueen maaperän suojaukseen liittyvät rakenteet hyväksyttynä ja käyttöön otettuna, mikäli tukitoiminta-alue sijaitsee ottamissuunnitelman mukaisessa paikassa luokitellulla pohjavesialueella
- f) kirjattuna ja esitettynä maisemointialueella I sekä maisemointi- ja ottamisalueella II varastoituna olevan maa-aineksen määrä
- g) päivitetty maisemointisuunnitelma maisemointialueelta I sekä otto- ja maisemointialueelta II lupamääräyksen 25 mukaisesti, sekä lupamääräyksen 25 mukaisesti kohteet merkittynä maastoon

h) vaaditut vakuudet jätetty. (VNA 926/2005 6, 7 §)

Vesien tarkkailu

9. Toiminnasta ei saa aiheutua muutoksia alueen pinta- tai pohjavesien laatuun tai määrään. Luvanhaltija on vesilain mukaisessa vastuussa mahdollisista vesiin kohdistuvista haitoista ja siten velvollinen muun muassa tarvittaviin korjaus- ja korvaustoimenpiteisiin. Mikäli toiminnasta aiheutuu luonnon vahingollista muuttumista tai vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista, saattaa tarve vesilain mukaiselle luvalla aktivoitua. (MAL 11 §, YSL 7, 8, 16, 17, 52, 62 §, VNA 713/2014 15 §, VL, luku 2, 15 §, luku 3, 2 §)
10. Pohjaveden pinnan korkeus tulee olla hakija tiedossa sekä pohjaveden pinnankorkeuden tarkkailussa noudattaa seuraavia määräyksiä:
 - a) Luvanhaltija velvoitetaan huolehtimaan maisemointialueen I sekä maisemointi- ja ottamisalueen II pohjavesiputkien toimintakuntoisuudesta, jotta havaintoputkista voidaan luotettavasti seurata pohjaveden pintaa sekä riittävän suojamaakerroksen toteutumista. Pohjavesiputken asentajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys ja osaaminen asennukseen. Pohjaveden pinnankorkeuden havainnoinnissa käytetty pohjavesiputki tulee olla pohjaveden pinnankorkeuden havainnointiin soveltuva ja kairaamalla asennettu.
 - b) Luvanhaltijan tulee asentaa pohjaveden havaintoputket seuraavasti maisemointi- ja ottamisalueelle II: yksi pohjaveden havaintoputki tutkitun vedenottamon lähisuojavaähykkeelle sekä yksi pohjaveden havaintoputki tutkitun vedenottamon kaukosuojavaähykkeelle, kohtiin, joista on tarkoituksenmukaista todentaa suojakerrospaksuudet otto toiminnan yhteydessä.
 - c) Pohjaveden pinnankorkeudet tulee määrittää luotettavasti maisemointi- ja ottamisalueelle II asennettavista havaintoputkista ennen ottamistoiminnan aloittamista ja vähintään 4 kertaa vuodessa. Myös maisemointialueella I tulee havainnoida pohjaveden pinnan korkeus ennen maisemointitoimien aloittamista ja vähintään 4 kertaa vuodessa sijaitsevista pohjavesiputkista. Mittaus tulee tehdä siten, että pohjavesipinnan kevät- ja syysmaksimit tulevat havaituiksi.
 - d) Pohjaveden pinnankorkeuden seuranta tulee toteuttaa koko luvan voimassa olon ajan, vaikka ottamistoimintaa ei tehtäisi alueella koko aikaa, siihen saakka, kunnes alueen maisemointityöt on loppukäytöksessä hyväksytty.
 - e) Mitatut pohjaveden pinnankorkeudet tulee kirjata ja raportoida N2000-korkeusjärjestelmässä ilmoitettuin korkeuslukuina yhden senttimetrin tarkkuudella. Pohjavesiputkien putkikorteissa sekä pohjaveden pinnan kirjanpidossa tulee esittää myös maan pinnan ja pohjaveden pinnan välinen suojakerrospaksuus pohjaveden pinnan korkeuden lisäksi. Putkikortissa tulee olla myös putken sijaintitiedot sekä muut tarpeelliset taso- ja rakennetiedot.

- f) Pohjaveden pinnankorkeuden mittaustulokset tulee toimittaa valvontaviranomaiselle sekä Lapin ELY-keskukselle, 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto, vuosittain maaliskuun loppuun mennessä, sekä ilmoittaa samat tiedot vuosittain sähköisellä ilmoituslomakkeella Notto-järjestelmään, jolla ilmoitetaan maa-aineksen ottomäärät ja -laadut.
- g) Alueella sijaitsevien ja alueelle asennettavien havaintoputkien putkikortit tulee toimittaa valvontaviranomaiselle sekä Lapin ELY-keskukselle, 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto, havaintopaikan tallennusta varten, jotta määrittelyt tekevä laboratorio voi toimittaa tarkkailutulokset myös suoraan pohjavesitietojärjestelmään (Pisara/Povet). Lisäksi luvanhaltijan tulee varmistaa, että laboratorio vie tulokset pohjavesitietojärjestelmään.

Valvontaviranomainen voi tarvittaessa vaatia uusien pohjavesiputkien asentamista, jotta voidaan varmistua riittävästä suojakerrospaksuudesta pohjaveteen. (MAL 3, 11 §, VNA 926/2005 6 §, YSL 17 §)

11. Pohjaveden laatu tulee olla luvanhaltijan tiedossa sekä pohjaveden laadun tarkkailussa tulee noudattaa seuraavia määräyksiä:

- a) Luvanhaltija veloitetaan huolehtimaan maisemointi- ja ottamisalueen II pohjavesiputkien toimintakuntoisuudesta, jotta havaintoputkista voidaan luotettavasti ottaa pohjavesinäytteitä. Pohjavesiputken asentajalla tulee olla riittävä perehtyneisyys ja osaaminen asennukseen. Pohjaveden laadun havainnoinnissa käytetty pohjavesiputki tulee olla näytteenottoon soveltuva (muovinen, jonka siiviläosa on pohjavesikerroksessa) ja kairaamalla asennettu.
- b) Pohjaveden veden laatu tulee tutkia maisemointi- ja ottamisalueella II sijaitsevasta pohjavesiputkesta ennen toiminnan aloittamista sekä kerran vuodessa kesäkuussa tai muuna erikseen valvontaviranomaisen kanssa sovittavana aikana, mikäli näytteenotto ei kesäkuussa ole mahdollista.

Pohjavedestä otettavasta vesinäytteestä tulee tutkia seuraavat parametrit: lämpötila, haju, sameus, väri, pH, sähkönjohtavuus, happi (mg/l), kemiallinen hapenkulutus (CODMn), rauta ja mangaani, kokonaisfosfori, kokonaistyyppi ja ammoniumtyyppi (NH₄-N), sulfaatti, nitraatti ja kloridi sekä öljyhiilivedyt (C₄-C₄₅, kevyet, keskiraskaat ja raskaat jakeet, määritysraja 50 µg/l).

- c) Näytteenottajan tulee olla pohjavesinäytteenottoon sertifioitu tai pohjavesinäytteenottoon hyvin perehtynyt.
- d) Määrittelymenetelmien tulee olla akkreditoituja tai menetelmien luotettavuus tulee osoittaa muulla tavalla. Määrittelytulosten lisäksi tarkkailuraportista tulee ilmetä näytteenottopäivämäärä, näytteenottaja, näytteenottotapa, määrittelyksen tehnyt laboratorio, käytetyt menetelmät sekä niiden mittausepävarmuudet ja akkreditointi.

- e) Näytteenoton yhteydessä tulee havainnoida pohjaveden pinnan taso.
- f) Pohjaveden laatutiedot tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle sekä Lapin ELY-keskukselle, 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto, sähköisesti niiden valmistuttua.
- g) Pohjaveden laatutiedot tulee ilmoittaa Notto-järjestelmään, jolla ilmoitetaan maa-aineksen ottomäärät ja -laadut sekä pohjaveden pinnan korkeuden mittaustulokset. Pohjaveden laatutiedot toimitetaan Notto-järjestelmään liitetiedostona.

Analyysivalikoimaa ja tarkkailua voidaan tarkistaa lupa-aikana. Analyysitoimintus toimitetaan vuosiraportoinnin yhteydessä. (MAL 11 §, YSL 7, 8, 16, 17, 52, 62 §, VNA 713/2014 15 §)

Melu ja pöly

12. Meluntorjunnassa on huomioitava alueen muu käyttö ja melulähteet tulee sijoittaa mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueelle niin, että murskeen varastoalueet ja ottoalueen rintaukset lieventävät melun ja pölyn leviämistä ympäristöön. Melutaso ei saa toiminnan johdosta ylittää minkään kuuden tunnin jakson aikana klo 7-22 seuraavia ekvivalenttimelutason L_{Aeq} -arvoja: 55 dBA asuinkiinteistön piha-alueella ja 45 dBA loma-asumiseen käytettävillä alueella tai virkistys- tai luonnonsuojelualueella eikä klo 22-7 seuraavia ekvivalenttimelutason L_{Aeq} -arvoja: 50 dBA asuinkiinteistön piha-alueella ja 40 dBA loma-asumiseen käytettävillä alueella tai virkistys- tai luonnonsuojelualueella. Tarvittaessa melutaso on valvontaviranomaisen määräyksestä varmistettava mittauksin. Mikäli lupamääräyksissä määrätty meluntorjuntatoimenpiteet osoittautuvat riittämättömiksi, tulee luvanhaltijan selvittää meluhaitan suuruus ja tarvittaessa esittää tehokkaampia meluntorjuntatoimenpiteitä sekä toteuttaa ne (MAL 11 §, NaapL 17 §, VNA 993/1992 2 §)
13. Toiminnasta ei saa aiheutua kohtuutonta pölyhaittaa tai muita haitallisia päästöjä ilmaan. Pölyn sitomiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tarvittaessa pölyämistä estetään kastelemalla vedellä tai laitteistojen koteloimalla, mutta pölyn sitomista ei saa tehdä suolaamalla. Toiminnasta aiheutuvat hiukkaspäästöt eivät saa ylittää valtioneuvoston asetuksessa 79/2017 hengitettävälle hiukkasille (PM_{10}) annettuja raja-arvoja alueilla, joilla asuu tai oleskelee ihmisiä, tai joilla ihmiset saattavat altistua ilman epäpuhtauksille. Tarvittaessa hiukkaspitoisuus on varmistettava mittauksin. (MAL 11 §, YSL 7, 52 §, VNA 713/2014 15 §, NaapL 17 §, VNA 79/2017)
14. Laitteistojen pölynkeräyslaitteet on pidettävä kunnossa. Pölylähteet on sijoitettava mahdollisuuksien mukaan toiminta-alueen alimmalle kohdalle. Ellei haitallista pölyämistä voida muutoin estää, pölyä aiheuttava toiminta on keskeytettävä. (MAL 11 §, YSL 7, 52 § VNA 713/2014 15 §, NaapL 17 §)

Jätteet

15. Jätehuolto on järjestettävä niin, ettei toiminnasta aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista tai haittaa ympäristölle. Alueella ei saa polttaa tai haudata jätteitä. Alueella ei tule varastoida vaarallista jätettä. Hyötykäyttöön kelpaava jäte on lajiteltava erilleen. Jätteet tulee toimittaa asianmukaiset luvat omaavaan vastaanottopaikkaan. Alueelle ei saa tuoda ottamisalueen ulkopuolelta jätteiksi luokiteltavia materiaaleja, eikä muitakaan materiaaleja. Jätevesiä ei saa imeyttää maaperään luokitellulla pohjavesialueella. Toiminnassa syntyvät vaaralliset jätteet on varastoitava tiiviillä alustalla katetussa ja lukitussa tai valvotussa tilassa siten, että vuototapauksissa jätteet saadaan kerättyä talteen. Jätteiden laadut tulee ilmetä niiden varastointipakauksesta. Erilaatuisia vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään eikä muihin jätteisiin. Vaarallisia jätteitä saa alueella varastoida ainoastaan louhinta- ja murskausjaksojen aikana ja niiden siirtämisestä on tehtävä asianmukainen siirtoasiakirja. (MAL 11 §, YSL 16-17 §, JL 12-13, 15-16, 28, 29, 31, 72, 73, 121 §)

Murskaustoiminta, turvallisuus ja onnettomuuksien ennalta ehkäiseminen

16. Alueella saa tehdä murskausta arkipäivisin maanantaista perjantaihin klo 7–22 välisenä aikana pois lukien yleiset juhlapäivät ja törmäpääskyn sekä muiden rauhoitettujen lintulajien pesintäaika 1.5.-31.8. Kuormaus ja kuljetus ovat sallittuja arkipäivisin klo 6–22 välisenä aikana sekä lauantaisin klo 7–18. Luvanhaltijan tulee pyydettyäessä ilmoittaa etukäteen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle murskausjaksojen aloitus- ja lopetusajankohdat (YSL 52 §, NaapL 17 §, VNA 800/2010 8 §)
17. Alueelle ei tule tuoda murskattavaksi kiviainesta muualta. Mikäli alueelle tuodaan jätteitä tai maa-aineksia, joiden vastaanottoa ei ole tässä hyväksytty, on jätteet viipymättä toimitettava hyväksytyyn vastaanottopaikkaan. (YSL 52 §, VNA 713/2014 15 §)
18. Kaikki pohjaveden ja maaperän pilaantumista mahdollisesti aiheuttavat toiminnot on tehtävä suojattuina siten, että pilaantumisen vaaraa ei ole. Murskaustoiminta ja tukitoimintoalue tulee sijoittaa luokitellun pohjavesialueen ulkopuolelle. Mikäli toimintojen sijoittaminen luokitellun pohjavesialueen ulkopuolelle ei ole mahdollista, tulee maaperän ja pohjaveden suojaustoimet toteuttaa laadukkaasti.

Maaperän ja pohjaveden suojausratkaisujen tulee olla tiiviitä ja öljyjä kestäviä, eikä suojarakenteeseen saa päästä virtaamaan ympäristön hulevesiä. Tiiviille alustoille kertyvän veden hallinta tulee suunnitella siten, että vedet eivät pääse missään vaiheessa tulvimaan yli. Suojausrakenteen reunavallien tulee olla riittävän korkeat ja toimivat. Suoja-altaaseen kertyviä vesiä ei pohjavesialueella voida imeyttää maaperään, vaan ne tulee kerätä talteen esimerkiksi umpisäiliöön ja viedä muualle käsiteltäväksi, ellei vesiä käsitellä öljynerotuskaivon kautta.

Tilapäiset suojarakenteet on tehtävä ennen toimintajakson aloittamista ja poistettava alueelta heti toimintajakson päättymisen jälkeen.

Toimintajaksolla tarkoitetaan tilannetta, jossa alueella säilytetään työkoineita tai haitallisia aineita yön yli. Ennen suojarakenteiden poistamista tulee tutkia aistinvaraisesti, onko suojarakenteeseen päässyt öljyä, polttoainetta tai muita pohjavettä pilaavia aineita. Mikäli pilaantunutta maa-ainesta havaitaan, on se toimitettava luvanvaraisen jätteen kuljettajan tai jätteen välittäjän toimesta paikkaan, jolla on ympäristönsuojelulain mukainen lupa käsitellä kyseisiä jätteitä. Pilaantumaton suojarakenteen maa-aines tulee viedä pois pohjavesialueelta suojarakenteen poistamisen yhteydessä.

Suojaukseen liittyvät rakenteet on esitettävä valvovalle viranomaiselle ennen käyttöönottoa, ja valvovan viranomaisen on hyväksyttävä niiden käyttöönotto. Suojarakenteet sijaintitietoineen tulee dokumentoida valokuvin ja pyydetessä toimittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Myös suojausrakenteen kunnostamisesta sekä käytöstä poistosta tulee tehdä ilmoitus Meri-Lapin ympäristöpalveluille. (VNA 800/2010 9 §, MAL 11 §, YSL 7, 16–17, 52 §, VL)

19. Tukitoiminta-alueelle keskitetään kaikkien polttoaineiden, öljyn ja muiden maaperän ja pohjaveden kannalta vaarallisten aineiden käsittely, tankkaus ja säilytys sekä työkonien väliaikainen säilytys. Öljytuotteita ei saa tuoda alueelle ilman hyväksyttyjä suojarakenteita. Satunnaisetkaan päästöt eivät saa päästä maaperään ja sitä kautta pohjaveteen. Alueella ei saa varastoida murskaustoimintaan liittyviä tavaroita murskausjaksojen ulkopuolella.

Tukitoiminta-alueella varastoitavat polttoainesäiliöt on varustettava ylitäytönestimellä, laponestolla ja tankkauslaitteistot lukittavalla sulkuventtiilillä. Säiliöiden on oltava kaksoisvaippasäiliöitä, jotka on suojattava törmäysestein. Jakelulaitteen käyttö on estettävä silloin, kuin alueella ei työskennellä. Mahdolliset voiteluöljyt ja muut kemikaalit on varastoitava lukittavissa tiivispohjaisissa ja reunoiltaan korotetuissa tiloissa.

Tankkauspaikka sijaintitietoineen tulee dokumentoida valokuvin ja pyydetessä toimittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Öljyä ja öljyistä vettä ei saa laskea maaperään, vaan öljyinen aines on toimitettava hyväksyttyyn öljyisen jätteen vastaanottoipaikkaan. Vaarallisen jätteen siirtämisestä on tehtävä siirtoasiakirja. Toiminta-alueella on oltava riittävästi kemikaalivuotojen torjuntakalustoa (imeytysainetta sekä välineitä maahan valuneen aineen poistamiseksi välittömästi tiiviille reunalliselle alustalle). (MAL 11 §, YSL 16-17, 52, 66 §, JL 121 §)

20. Alueella ei saa käyttää työkoineita, jotka vuotavat öljyä tai muita kemikaaleja ympäristöön. Ottamistoiminnan ja jälkihoitotöiden tekemisen aikana on huolehdittava, että maaperään ei pääse öljyä tai muita maaperän ja pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttavia aineita. Käytettävien työkonien kuntoa tulee seurata jatkuvasti. Mikäli vuotavia koneita havaitaan, on ne välittömästi poistettava käytöstä ja siirrettävä pois luokitellulta pohjavesialueelta. Tarvitavat työkonien tankkaukset tulee suorittaa työvuorojen alussa niin, että työkoneisiin jää toiminta-ajan ulkopuoliseksi ajaksi mahdollisimman vähän polttoainetta. Työkoineita ei saa huoltaa tai pestä toiminta-alueella. Alueella

ei saa varastoida tai säilyttää ottamistoimintaan liittymättömiä koneita tai laitteita. Toiminta-aikojen ulkopuolella koneita ja laitteita ei saa varastoida alueella. Alue on siistittävä toimintajaksojen päätyttyä. (YSL 7, 16–17, 52, 66 §)

21. Jos tapahtuu öljy-, kemikaalivuoto tai muu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava tapahtuma (kuten pölyä, melua tai muuta päästöä ympäristöön lisäävä häiriö), on välittömästi ryhdyttävä torjuntatoimiin, joilla vaara pilaantumisen leviämisestä saadaan poistettua. Häiriöstä johtuvaa päästöä aiheuttava toiminta on keskeytettävä heti ja häiriö on korjattava ennen toiminnan jatkamista. Jos luvanhaltija ei itse kykene varmasti torjumaan maaperän ja pohjaveden pilaantumista tai muuta vaaratilannetta, sen on heti hälytettävä pelastuslaitos apuun. Öljyvahingosta, jossa torjuntatoimet ovat tarpeen, on viipymättä ilmoitettava pelastuslaitokselle.

Häiriötapahtumasta on ilmoitettava Meri-Lapin ympäristöpalveluille välittömästi. Maaperän tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta tapahtumasta on ilmoitettava mahdollisimman pian myös Lapin ELY-keskukselle, 1.1.2026 alkaen kyseinen viranomainen on Lupa- ja valvontavirasto. Työmaalla on oltava näkyvillä pelastuslaitoksen ja ympäristöviranomaisten yhteystiedot, jotta nopea tiedottaminen onnistuu. Häiriötilanteen päättymisen jälkeen siitä tulee täyttää häiriöilmoituslomake sähköisesti Ympäristöasioiden asiointipalvelun YLVA-osiossa. (MAL 11, VNA 800/2010 12 §, YSL 7, 15, 16, 17, 52 §, VNA 713/2014 15 §)

Vuosittainen kirjanpito ja raportointi

22. Luvanhaltijan on nimettävä asiantunteva henkilö, joka vastaa toiminnan suunnittelusta, tarkkailusta, kirjanpidosta sekä ympäristöhaittojen torjunnasta. Vastuuhenkilöllä tulee olla mahdollisuus suorittaa toiminnan jatkuvaa valvontaa murskausjaksojen aikana. Vastuuhenkilön yhteystiedot on ilmoitettava valvontaviranomaiselle. Nämä yhteystiedot on pidettävä ajantasaisina. Luvanhaltijan tulee huolehtia siitä, että kaikki alueella toimivat urakoitsijat ovat tietoisia tässä päätöksessä annetuista lupamääräyksistä. (MAL 11 §, YSL 52 §, VNA 926/2005 6 §, VNA 713/2014 15 §)
23. Maa-ainesluvan haltijan on tehtävä vuosittain tammikuun loppuun mennessä maa-aineslain 23 a §:ssä mainittu ilmoitus edellisenä vuonna otettujen ainesten määrästä ja laadusta. Ilmoitus tehdään NOTTO-tietokantaan. (MAL 23 §, VNA 926/2005 6, 9 §)
24. Luvan saajan on pidettävä kirjaa laitoksen toiminnasta. Luvanhaltijan on vuosittain helmikuun loppuun mennessä toimitettava valvontaviranomaiselle edellistä vuotta koskeva vuosiraportti, josta tulee käydä ilmi vähintään seuraavat tiedot:
- a) murskauksen tuotantopäivät (pvm ja lukumäärät)
 - b) alueelta otetun kiviaineksen määrä ja toteutunut ottosyvyys
 - c) murskatun kiviaineksen määrä
 - d) tiedot alueelta poistoimitetun murskeen määrästä

- e) tiedot alueen maisemoinnissa hyödynnetystä murskeen määrästä
- f) tiedot varastossa olevasta murskatun ja murskaamattoman kiviaineksen määrästä vuoden lopussa
- g) toiminnassa syntyneiden jätteiden määrät ja jätteiden toimituspaikat
- h) maaperän suojausrakenteen kunnostamistoimet, kertyneiden vesien määrä ja toimituspaikka
- i) polttoaineiden laatu ja käyttömäärät
- j) toiminnan tarkkailusta saadut mittaus- ja tutkimustulokset
- k) vahingot, häiriö- ja poikkeustilanteet sekä korjaavat toimenpiteet.

Toiminnan vuosiraportti on toimitettava sähköisesti Ympäristöasioiden asiointipalvelun YLVA-osiossa. Raportit tarkkailuista ja kirjanpidoista on näytettävä ja toimitettava valvontaviranomaisten edustajille muulloinkin tarvittaessa tai pyydettyäessä. Valvontaviranomainen voi tarvittaessa muuttaa raportointivelvoitteita, ja mikäli lainsäädäntö muuttuu lupa-aikana, raportoinnissa tulee noudattaa vastaavaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. (YSL 52, 62 §, VNA 713/2014 15 §)

Maisemointi ja jälkihoito

25. Jälkihoito- ja maisemointitoimenpiteet on toteutettava maisemointialueella I sekä maisemointi- ja ottamisalueella II luvan voimassaoloaikana, välittömästi ottotoiminnan päätyttyä.

Valvontaviranomaiselle tulee esittää ja hyväksyttää ennen toiminnan aloittamista tarkempi suunnitelma alueen lopullisesta maisemoinnista maisemointialueella I sekä maisemointi- ja ottamisalueella II. Suunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- a) törmäpääskyille sopivat rintaukset, sekä muiden alueella pesivien rauhoitettujen lintulajien tärkeät muuton aikaiset levähdysalueet tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeät paikat kartoitettuna asiantuntijan kanssa, kohteet merkittynä karttapohjaan sekä maastoon ja esitettynä poikkeavat maisemointitoimet kirjallisesti
- b) uhanalaiselle hyönteislajille sopivat ja jätettävät rinteet sekä lajin ravintokasvien esiintymät merkittynä karttapohjaan ja maastoon sekä esitettynä poikkeavat maisemointitoimet kirjallisesti
- c) uhanalaisille kasvilajien esiintymähavainnot kartoitettuna asiantuntijan kanssa, kohteet merkittynä karttapohjaan ja maastoon sekä esitettynä poikkeavat maisemointitoimet kirjallisesti
- d) muut erityiset kohteet, joilla esitetään voitavaksi poiketa maisemointitoimista (mm. oja, jonne valuu viereisen suon vesiä, säästettävät puun taimet tai -taimikot, sammaloituneet/jäkälöityneet alueet),

poikkeavat maisemointitoimet kirjallisesti sekä merkittynä karttapohjaan

- e) maan pohjan tason nostoa tarvitsevat kohdat merkittynä korkotasoi-neen karttapohjaan, sekä tasoitettavat/luiskattavat rinteet merkittynä karttapohjaan
- f) muut tarpeelliset tiedot, esim. pohjavesiputkien sijainnit

Alueet ovat siistittävä toiminnan lopettamisen yhteydessä. Maaperän ja pohjaveden suojarakenteet tulee purkaa. Alueille ei saa jättää maa-aines-varastokasoja lupa-ajan päättyessä. Alueilla olevat tiivistyneet tienpohjat ja varastokasojen pohjat tulee pehmentää toiminnan loputtua. Mahdolliset pilaantuneet maat sekä suoja-altaaseen kertyneet vedet tulee toimittaa käsittelyyn. Jätteitä, risuja, kantoja tai pintamaita ei saa haudata alueelle.

Alueelle tulee muodostaa mahdollisimman nopeasti uusi kasvualusta alueella varastoituja kuorittuja pintamaita käyttäen. Ennen aikaista pintamaan ja puuston poistamista on vältettävä. Alueelle ei suositella tuotavaksi ulkopuolisia maa-aineksia maisemointia varten. Valvontaviranomaisen erillisen hyväksymisen perusteella on mahdollista tarvittaessa hyödyntää maisemoinnissa muualta tuotuja puhtaita maa-aineksia. Luvanhaltijan tulee pyydettäessä pystyä esittämään aineksen alkuperä sekä tutkimustulokset aineksen puhtaudesta.

Alueet tulee metsittää alueelle tyypillisillä puutaimilla niillä osin, joille ei aiota toteuttaa paahderinteitä tai jättää törmäpääskyjen pesintärinteiden eteen tarvittavia avoimia alueita, tai ole esitetty erityistä syytä metsittämättä jättämiselle. Maisemointi- ja ottamisalueella II reunojen ympäristön luiskaukset on mukautettava ympäristöön sopiviksi leikkauskuvissa esitettyjä periaatteita ja kaltevuutta, joka ei pääsääntöisesti ole jyrkempi kuin 1:3, käyttäen.

Maisemoinnissa ja jälkihoitotöiden suunnittelussa suositellaan käytettäväksi päivitettyä maa-ainesopasta (Maa-ainesten ottaminen -opas ainesten kestävään käyttöön, Ympäristöministeriön julkaisuja, 2023:30).

Maisemointi- ja jälkihoitotyöt tulee tehdä kokonaisuudessaan loppuun tämän luvan voimassaoloaikana 31.12.2030 mennessä. (MAL 3, 11 §, VNA 926/2005 6 §, YSL 52, 94 §, VNA 713/2014 15 §)

26. Viimeistelytöiden jälkeen, ennen lupa-ajan päättymistä, on luvanhaltijan pyydettävä lopputarkastusta. Ennen lopputarkastusta on luvanhaltijan laadittava mittaustulosten perusteella ja lupaviranomaisen vaatimalla tarkkuudella alueelta kartta ja leikkauspiirustukset toteutuneista ottamistasoista sekä luiskien kaltevuuksista. Aineisto luovutetaan valvontaviranomaiselle viimeistään kaksi viikkoa ennen lopputarkastusta. (MAL 11 §, VNA 926/2005 6 §)

Paras käyttökelpoinen tekniikka ja ympäristön kannalta paras käytäntö

27. Luvanhaltijan on seurattava toimialaansa liittyvien tekniikoiden kehittymistä ja otettava niitä soveltuvin osin käyttöön, jos näin voidaan vähentää

ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen syntymistä tai edistää jätteen hyötykäyttöä. (YSL 8, 52 §)

Toimintaa koskevia muita säädöksiä

Murskauksessa on noudatettava valtioneuvoston asetusta kivenlouhimoiden, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010).

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai tästä luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava.

Vakuus jälkihoitotoimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi sekä vakuus lupamääräysten muuttumisen varalle

Ennen maa-ainesten ottamistyön aloittamista luvanhaltijan on annettava Tornion kaupungille lupamääräyksien noudattamiseksi maa-ainelain 12 §:n mukainen 63 000 euron vakuus. Vakuuden suuruus soran- ja hiekanottamisalueilla perustuu ottamisalueen pinta-alaan 4 000 euroa/hehtaari ja lisäksi otettavaksi esitettyyn maa-ainesten ottamismäärään 0,05 euroa/m³. Tässä tapauksessa myös vanha ottamisalue on maisemoimatta, joten vakuuden suuruutta määritettäessä on huomioitu maisemoitava alue (11 ha) sekä ottamisalue (4 ha).

Vakuutena hyväksytään rahoituslaitoksen antama omavelkainen takaus, takausvakuutus tai pantattu talletus. Muun tyyppisiä vakuuksia ei hyväksytä, eikä rahoja voi tallettaa viranomaisen tilille. Vakuudenantajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa valtiossa. Muita vakuudenantajia, kuten konsernitakausta tai yksityishenkilön antamaa takausta, ei hyväksytä. Vakuudenantajalla tulee olla Suomessa toimiva asiakaspalvelu ja asiointi- sekä asiakirjakielinä tulee olla suomi tai ruotsi.

Vakuuden tulee olla voimassa 18 kuukautta yli tämän luvan voimassaoloajan. ja vakuuden tulee olla voimassa siihen saakka, kunnes kaikki vaaditut jälkihoitotyöt on lopputarkastuksessa hyväksytty. Vakuuden on oltava yksilöity tätä lupaa koskevaksi. Lupaviranomainen voi tarvittaessa muuttaa vakuussummaa. (Maa-ainestaksa, voimassa 1.4.2024 lähtien). Alueen aiemman luvan mukainen jo vanhentunut vakuus palautetaan pankille, kun voimassa olevan luvan mukainen vakuus on asetettu.

Hakijan on asetettava lisäksi lupamääräysten muuttamisen varalle 63 000 euron vakuus (MAL 21 §).

Ottamissuunnitelman tarkastamisesta, asianosaisten kuulemisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta suoritettavat maksut

Lupapäätöksen maksu määräytyy Meri-Lapin ympäristölautakunnan hyväksymän maa-ainestaksan mukaan. Taksan 1 §:n mukaan luvan haltija / hakija on

velvollinen suorittamaan maa-aineslain (555/81) 23 §:n nojalla kunnalle seuraavat maksut.

Taksan 2 §:n mukaan suunnitelman tarkastuksen perusmaksu on 300 euroa ja lisäksi lupahakemuksessa otettavaksi esitetyn maa-ainesten kokonaismäärän mukaan 0,015 euroa/k-m³. Lupapäätöksen tarkastamisesta on luvan haltijan suoritettava 1 200 euroa.

Taksan 6 §:n mukaan ottamisalueen rajakiinteistöjen kuulemisesta peritään 45 euroa jokaista kuultavaa kiinteistöä kohti, kuitenkin enintään 300 euroa/hakemus. Hakemuksen johdosta on lähetetty 32 kirjettä ottamisalueen lähimpien naapurikiinteistöjen (50 kiinteistöä) omistajille. Hakemuksen kuulemisesta on luvan haltijan suoritettava 300 euroa.

Kivenlouhinnan tai murskaamon ympäristöluvan käsittelymaksu on 2 200 euroa, josta maa-aines- ja ympäristöluvan yhteiskäsittelyssä peritään 50 prosenttia eli 1 100 euroa.

Yhteensä lupapäätöksen käsittelymaksu on 2 600 euroa. Lisäksi hakijalta peritään lehti-ilmoituskulut (hakemuksen kuuluttaminen ja päätöksen kuuluttaminen) toteutuneiden kustannusten mukaisena. Lasku lähetetään erikseen Tornion kaupungin rahatoimistosta.

Ottamisen valvonnasta on luvan saajan suoritettava vuosittain Meri-Lapin ympäristölautakunnalle luvan voimassaoloaikana taksan 4 §:n mukaisena valvontamaksuna 300 euroa (0,005 euroa/m³ otettavaksi sallitun maa-aineksen kokonaismäärän mukaan). Taksan 5 §:n mukaan valvontamaksu on maksettava, kunnes lupamääräykset ovat tulleet täytetyksi ja loppukatselmus on pidetty, vaikka luvan voimassaoloaika olisikin kulunut umpeen tai lupa olisi peruttu.

Maa-aineslain 4 a §:ssä ja ympäristönsuojelulain 47 a §:ssä tarkoitetun yhteisen luvan valvonnasta peritään ympäristöluvan osuutena 100 % toiminnan ympäristönsuojelulain mukaisen taksan maksusta siltä osin kun maksulle on olemassa ympäristönsuojelulain mukaisen taksan perusteet, eli 220 euroa tarkastuskäynniltä. Lasku lähetetään valvontakäyntien jälkeen luvan haltijalle.

Vuosittaiset taksojen tarkistukset saattavat aiheuttaa muutoksia edellä mainittuihin valvontamaksuihin.

Päätöksen perustelut

Luvan myöntämisen edellytykset ja lupaharkinnan perusteet

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen. Lisäksi alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei ottaminen vaikeuta

alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunkitai maisemakuvaa.

Alueilla on voimassa Tornion kaupunginvaltuuston 14.12.2009 hyväksymä Tornion yleiskaava 2021, jossa toiminta-alue sijoittuu kaavassa osoitetulle maa-ainestenottoalueelle (EO) ja vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella (pv-2). Kaavamääräyksen mukaan: *"Alueella tapahtuvaa rakentamista ja muuta maankäyttöä rajoittavat Vesilain 1. luvun 18 §:n pohjaveden muuttamiskielto ja Ympäristönsuojelulain 1. luvun 8 §:n pohjaveden pilaamiskielto. Alueella on kielletty pohjavesien kannalta haitallisten jätteiden varastointi. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Rakentaminen, ojitukset ja maan kaivaminen on tehtävä siten, ettei siitä aiheudu pohjaveden laatumuutoksia tai pysyviä muutoksia pohjaveden korkeuteen."* Lisäksi toiminta-alueella on osoitettu yksi suojeltujen tai silmälläpidettävien kasvien tai eläinten esiintymäalue (sl). Kaavan suojelumääräyksen mukaan: *"Määräämme MRL 41.2 §:n nojalla, että esiintymäalueen ympäristö on säilytettävä tai ylläpidettävä lajille suotuisana."*

Maa-aineslain 3 §:n 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-aineseesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Maa-aineksia ei saa myöskään ottaa ilman erityistä syytä vesistön rantavyöhykkeellä.

Maa-aineslain 6 §:n mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Hakemuksen mukaiset maa-ainesten ottamisalue ja maisemoitavat alueet sijoittuvat Laivakankaan 2-luokan pohjavesialueelle sekä tutkittujen vedenottamoiden lähi- ja kaukosuojavyöhykkeille. Valtakunnallisen ohjeistuksen perusteella vedenottamon tai tutkitun vedenottamopaikan lähisuojavyöhykkeelle ei tule kohdistaa uutta maa-ainesten ottotoimintaa.

Kuitenkin tässä tapauksessa, aluetta on pitkään käytetty maa-ainesten ottotoimintaan, ja maisemointityöt ovat jääneet kesken. Suojakerrospaksuudet pohjaveteen ovat osittain ohuet, alue on päässyt lammikoitumaan sekä maan pinnalta puuttuu suojaava kasvillisuus. Kiinteistö Jukkola 851-410-20-29 on tarpeen jälkihoitaa, ja jälkihoidon avulla vähennetään esimerkiksi ottamistoiminnan haitallisia vaikutuksia pohjaveteen ja sopeutetaan alue ympäröivään luontoon. Jälkihoitamalla alue ehkäistään myös kaavamääräysten vastaisia vaikutuksia.

Maa-ainesten ottamisesta voisi aiheutua maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia, mukaisia tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantumista. Toiminnalle ei ole haettu vesilain mukaista lupaa. Valtion ympäristönsuojeluviranomainen on

lausunnossaan linjannut, että alueen lopulliseen jälkihoitamiseen tähtäävään ottamistoimintaan viiden vuoden aikana ei tarvita vesilain mukaista lupaa. Alueella on mahdollista toteuttaa vain vanhan ottoalueen jälkihoitoon ja maisemointiin tähtäävää lyhytaikaista maa-ainesten ottamista eli ns. maisemointiotoa.

Lupamääräyksiä on annettu erityisesti pohjaveden suojelemiseksi, mutta myös luontoarvojen suojelemiseksi, jotta yleiskaavamääräykset on huomioitu lupamääräyksissä. Lupaharkinnassa on myös huomioitu, että alueella ei ole enää nyt myönnettävän luvan jälkeen edellytyksiä toiminnan jatkamiselle ilman maa-aineslain 3 §:n vastaisia vaikutuksia. Lupamääräysten ei katsota aiheuttavan luvan saajalle sellaista vahinkoa ja haittaa, jota on pidettävä hankkeen laajuuteen ja hänen saamaansa hyötyyn nähden kohtuuttomana. Kyse on luokitellusta pohjavesialueesta, jolla on ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen ehdoton pohjaveden pilaamiskielto.

Meri-Lapin ympäristölautakunnan saamien lausuntojen perusteella ja tämän hetkisen tiedon mukaan maa-ainesluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: terveyshaittaa; merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa; maaperän tai pohjaveden pilaantumista; erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella tai eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Toimittaessa tämän päätöksen mukaisesti ei toiminnasta aiheudu edellä mainittuja. Määräyksiä annettaessa on otettu huomioon toiminnan aiheuttama pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski, erityisesti luokitellulle pohjavesialueelle. Toimittaessa tämän luvan määräysten mukaisesti toiminnan voidaan katsoa edustavan parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Valtioneuvoston asetuksessa kivenlouhimoiden, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (MURAU-asetus 800/2010) asettaa lähökohtaisia määräyksiä toiminnan sijoittumisesta, tukitoiminta-alueesta, ilmaan johtuvien päästöjen ja niiden leviämisen rajoittamisesta ja meluntorjunnasta. Asetusta sovelletaan vähimmäisvaatimuksena silloin, kun toimintaan on oltava ympäristölupa.

Meri-Lapin ympäristölautakunta katsoo, että kun toimintaa harjoitetaan tässä päätöksessä esitetyllä tavalla ja noudatetaan annettuja määräyksiä, toiminta täyttää oikeusvaikutteisen kaavan, maa-aineslain, ympäristönsuojelulain, vesilain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Lausuntojen ja muistutusten huomioiminen

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonnan lausunto on otettu huomioon lupamääräyksissä 2-4, 9-11, 12-14, 16, 18-21 ja 25.

Lapin ELY-keskuksen lausunto on otettu huomioon lupamääräyksissä 1-6, 9-11 ja 13-26.

Tornionlaakson museon lausunto on otettu huomioon lupamääräyksessä 7.

Lupamääräysten yksityiskohtaiset perustelut

Lupamäärä 1 on annettu sen varmistamiseksi, että toiminta on lupahakemuksen mukaista. Ottotaso ja ottoalueen raja-alue ovat hakemuksen mukaisia.

Lupamääräykset 2 ja 3 ovat annettu sen varmistamiseksi, että hakemuksessa esitettyjen ottotaso- ja suojakerrospaksuudet pohjaveden pintaan täyttyvät, eikä tutkittujen vedenottamoiden lähi- ja kaukosuojavyöhykkeellä, tai muualla luokitellulla pohjavesialueella, aiheudu pohjaveden laadun vaarantamista. Alinta ottotasoa tulee pystyä seuraamaan alueella olevista merkinnoista. Riittävien maastomerkintöjen perusteella voidaan varmistua ottamisen kohdentumisesta ottamissuunnitelman mukaiselle alueelle ja luvan mukaiseen ottotasoon.

Lupamääräykset 4 ja 5 on annettu alueen turvallisuuden edistämiseksi sekä toiminnasta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi lähikiinteistöille ja mahdollisesti häiriintyvälle kohteille. Toiminnasta ei aiheudu naapurisuhteiden 17 §:n mukaisia vaikutuksia. Valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan suositus soran ottamisalueilla naapurikiinteistöön on vähintään 10 metriä.

Lupamääräys 6 on annettu, jotta toiminnasta ei aiheudu luonnonsuojelulain vastaisia vaikutuksia. Törmäpääsky on luonnonsuojelulailla (9/2023) rauhoitettu (69 §), erittäin uhanalainen ja kiireellisesti suojeltava lintulaji. Törmäpääskyn pesien vahingoittaminen ja pesinnän häiritseminen on kielletty luonnonsuojelulain 70 §:n ja lintudirektiivin nojalla. Lisäksi suurin osa Suomen pesimälinnuista on luonnonsuojelulailla rauhoitettuja. Rauhoitettua eläinlajia ei saa tahallisesti tappaa tai häiritä. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan erityisen tärkeää häirinnän välttäminen on lisääntymisaikana (1.5.–31.8), tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä kierron kannalta tärkeillä paikoilla. Kielto koskee tahallista häirintää. Myös [REDACTED] hävittäminen luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Koska alalajin erottaminen laajoista [REDACTED] on haastavaa, tulee kaikki [REDACTED] jättää toiminnan ulkopuolelle.

Lupamääräystä 7 perustellaan kulttuuriperinnön suojelemisella.

Lupamääräys 8 on annettu perustuen valtioneuvoston asetuksessa maa-ainesten ottamisesta säädetyistä tarkastusmenettelyistä sekä toimenpiteistä, jotka tulee tehdä ennen varsinaisen ottamistoiminnan aloittamista.

Lupamääräyksellä 9 pyritään muistuttamaan luvan haltijaa vesilain mukaisista vastuista ja velvollisuuksista sekä mahdollisesta luvantarpeesta, joka voi aktivoitua myöhemmässä vaiheessa.

Lupamääräykset 10 ja 11 on annettu pohjaveden pinnan sekä laadun tarkkailusta pohjaveden suojelemiseksi ja pilaantumisen estämiseksi. Luvan saajan on oltava selvillä toimintansa päästöistä ja niiden vaikutuksista ympäristöön.

Lupamääräys 12 on annettu lähellä olevien häiriintyvien kohteiden suojaamiseksi. Määräys perustuu valtioneuvoston päätökseen melutason ohjeistuksesta (933/1992). Melua on tarpeen rajoittaa, jotta toiminnasta ei aiheutuisi yksin tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa kohtuutonta räsitusta tai terveyshaittaa lähimmissä häiriintyvissä kohteissa.

Lupamääräykset 13 ja 14 on annettu lähellä olevien kohteiden suojaamiseksi. Ilman pilaantumisen ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi sekä ympäristön yleisen viihtyisyyden turvaamiseksi on huolehdittava siitä, että murskaustoiminnasta, työmaaliikenteestä ja muista oheistoiminnoista aiheutuvat pölypäästöt pidetään mahdollisimman vähäisinä. Liiallinen pöly saattaa aiheuttaa naapurille kohtuutonta räsitusta, terveyshaittaa sekä ympäristön pilaantumisesta. Pölylle on asetettu raja-arvo ilmanlaadusta annetun valtioneuvoston asetuksen (79/2017) mukaisesti. Pölyä ja sen leviämistä voidaan vähentää merkittävästi erilaisin pölyntorjuntatoimin, joista on annettu luvassa tarpeelliset määräykset. Sääolosuhteet (mm. tuulisuus) on huomioitava toiminnassa. Määräys perustuu valtioneuvoston asetuksessa 79/2017 hengitettävälle hiukkasille (PM10) annettuihin raja-arvoihin.

Lupamääräys 15 on annettu jätehuollon varmistamiseksi. Jätelain periaatteiden mukaan jätteistä ei saa aiheutua roskaantumista ja toiminnassa on huolehdittava siitä, että jätteitä syntyy mahdollisimman vähän. Syntyvät jätteet ovat pyrittävä ensisijaisesti hyödyntämään, jos se on teknisesti ja taloudellisesti mahdollista. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava jätehuollon asianmukaisesta järjestämisestä. Vaaralliset jätteet on merkittävä jätelain 16 §:n mukaisesti. Siirtoasiakirjoja edellytetään jätelain 121 §:n perusteella turvallisen vaarallisten jätteiden edelleen toimittamiseksi. Kaikkien jätevesien imeyttäminen maaperään luokitellulla pohjavesialueella on kiellettyä ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaisesti.

Lupamääräys 16 on annettu, jotta määrätään luvan mukaiset toiminta-ajat. Määräys perustuu Valtioneuvoston asetukseen 800/2010 kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta sekä luonnonsuojelulakiin. Törmäpääsky sekä suurin osa pesimälinnusta on luonnonsuojelulain (9/2023) perusteella rauhoitettuja, eikä rauhoitettua eläinlajia ei saa tahallisesti tappaa tai häiritä. Erityisen tärkeää häirinnän välttäminen on lisääntymisaikana (1.5.–31.8), tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla. Tästä syystä murskauksen toiminta-ajoista on rajattu ulkopuolelle pesimälintujen lisääntymisaika.

Lupamääräys 17 on annettu jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava jätehuollon asianmukaisesta järjestämisestä.

Lupamääräykset 18-21 on annettu polttoaineiden varastoinnista ja käsittelystä, työkonien pesusta ja huollosta, jätehuollosta ja onnettomuuksiin varautumisesta sekä muiden ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien aineiden varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvan maaperän ja pohjaveden pilaamisriskin vähentämiseksi. Vaaralliset jätteet on merkittävä jätelain 16 §:n mukaisesti. Siirtoasiakirjoja edellytetään jätelain 121 §:n perusteella turvallisen vaarallisten jätteiden edelleen toimittamiseksi.

Lupamääräys 22 on tarpeen luvanhaltijan omavalvonnan ja selvilläolovelvollisuuden toteuttamiseksi. Vastuuhenkilön nimeämisellä varmistetaan maa-ainesten ottotoiminnan, kiviaineksen murskauksen sekä maisemointityön asianmukainen hoito ja rakenteiden kunnossapito. Vastuuhenkilön on tunnettava laitoksen toiminnot, laitosta koskeva ympäristölainsäädäntö ja määräykset. Vastuuhenkilön on oltava selvillä toiminnan ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä sekä ympäristöhaittojen poistamisesta.

Lupamääräykset 23-24 on annettu lupapäätöksen valvonnan toteuttamiseksi. Määräykset tarkkailusta, kirjanpidosta ja raportoinnista on annettu lupaehtojen tiedonkulun varmistamiseksi ja valvontaa varten. Tarkkailua ja raportointia koskevilla lupamääräyksillä pyritään siihen, että toiminnanharjoittaja ja valvoja ovat selvillä laitoksen toiminnasta ja sen aiheuttamista terveys- ja ympäristövaikutuksista. Tarkkailusta saatujen tietojen perusteella voidaan tarkkailla laitoksen toimintaa suhteessa annettuihin lupamääräyksiin ja arvioida toiminnassa mahdollisesti tapahtuvien muutosten merkitsevyyttä suhteessa uuden lupakäsittelyn tarpeellisuuteen.

Lupamääräykset 25-26 on katsottu tarpeellisiksi alueen jälkihoidon ja maisemoinnin varmistamiseksi ja onnistumiseksi. Maisemointimääräyksillä on varmistettu alueen turvallinen loppukäyttö ja ottamistoiminnan haitallisten vaikutusten minimoiminen maisemaan ja ympäristöön tilanteessa, jossa toiminta-alue sijaitsee luokitellulla pohjavesialueella ja alueella on havaittu suojeltavia eläin- ja kasvilajeja. Näillä estetään myös kaavamääräysten vastaiset vaikutukset. Maisemoinnissa törmäpääskylle sopivia pystysuoria törmä jätetään luiskaamatta turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Törmäpääsky pesii myös matalissa (jopa alle 1 m) törmissä, mutta tällöin pesät ovat alttiina saalistajille. Törmäpääskylle sopivia paikkoja on havaittu Laivankankaalla olevan idän ja lännen puoleiset seinämät. Pesätörmän lähialue tulisi jättää avoimeksi, jotta se säilyisi mahdollisimman pitkään avoimena ja törmäpääskylle soveliaana paikkana. Hakemusalueen läheisyydessä on havaittu uhanalaisia perhoslajeja, [REDACTED]. Hakemusalueella kasvaa [REDACTED]. Perhoslajien mahdollisina lisääntymis- ja levähdysalueina [REDACTED] olemassa olevat esiintymät suositellaan säästettäväksi. Lisäksi paahdelajiston säilymistä voidaan tukea jättämällä ja muotoilemalla pintarakenteista etelään viettäviä rinteitä, jotka tulisi jättää metsittämättä ja hiekkapinnalle. Niittykasvilajien runsastumista voidaan tukea siemenkylvöillä, jotka kerätään lähialueen niittyajalajistosta. Alueella

esiintyy luontaista ketolajistoa [REDACTED]

[REDACTED] voidaan lupakauden lähestyessä loppuaan arvioida esimerkiksi maa-ainesluvan valvontakäynnin yhteydessä. Lopputarkastuksessa hyväksytään maisemointi ja luvan päättymisen.

Lupamääräys 27 on annettu, sillä ympäristönsuojelulain 4 §:n mukaan ympäristön pilaamisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Toiminnan ja ympäristön kannalta paras käyttökelpoinen tekniikka kehittyy vähitellen. Toiminnanharjoittajan on varauduttava uuden tekniikan käyttöönottoon, mikäli päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia

Luvan voimassaolo ja luvan muuttaminen

Lupa on voimassa **31.12.2030** asti. Mikäli toiminta olennaisesti muuttuu tai laajenee, on toiminnalle haettava uusi lupa.

Toiminnalle myönnetään maa-aineslain 21 §:n ja ympäristönsuojelulain mukainen lupa aloittaa toiminta ennen päätöksen lainvoimaisuutta. Täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, sillä kyseessä on alue, jolla on ollut samanlaista toimintaa jo aiemmin. Toiminnan uudelleen aloittaminen ei aiheuta sellaista merkittävää pysyvää vahinkoa tai haittaa, joka estäisi toiminnan aloittamisen ennen päätöksen lainvoimaisuutta, kun lupamääräyksiä noudatetaan. Valitusviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Sovelletut säännökset

Maa-aineslaki (555/1981)

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005)

Ympäristönsuojelulaki (527/2014)

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014)

Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurkskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010)

Valtioneuvoston asetus melutason ohjearvoista (993/1992)

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta (79/2017)

Laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920)

Jätelaki (646/2011)

Muinaismuistolaki (295/63)

Luonnonsuojelulaki (1096/96)

Vesilaki (587/2011)

Terveydensuojelulaki (763/1994)

Maa-aineslain edellyttämistä tarkastus- ja valvontatehtävistä suoritettavat maksut, (hyväksytty Meri-Lapin ympäristölautakunta 20.2.2024, voimaantulo 1.4.2024)

Ympäristönsuojeluviranomaisen taksa, Meri-Lapin ympäristölautakunta 17.9.2019, voimaantulo 1.10.2019 (YsvoT)

Päätöksen antaminen ja tiedottaminen

Päätös annetaan 25.11.2025. Tieto päätöksestä annetaan kuulutuksella, joka julkaistaan Tornion kaupungin verkkosivuilla 25.11.2025. Kuulutus ja päätös

liitteineen ovat nähtävillä valitusaikana 25.11.-2.1.2026 Tornion kaupungin verkkosivuilla sekä Meri-Lapin ympäristöpalveluiden toimistossa (käyntiosoite Suensaarenkatu 4, Tornio).

MUUTOKSENHAKU (YSL 84, 190 §, HIKL 14, 22 §)

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta viimeistään 2.1.2026. Valitusosoitus on liitteenä.